משנה · ראשונים · רמב״ם · סדר טהרות

רמב"ם על משנה נגעים

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רמב"ם על משנה נגעים

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רמבם-על-משנה-נגעים/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
משנה א 6
משנה ב 6
משנה ג 7
משנה ד 9
משנה ה 10
משנה ו 11
פרק ב 12
משנה א 12
משנה ב 12
משנה ג 13
משנה ד 13
משנה ה 13
פרק ג 14
משנה א 14
משנה ב 15
משנה ג 15
משנה ד 15
משנה ה 16
משנה ו 16
משנה ז 16
משנה ח 16
פרק ד 17
משנה א 17
משנה ב 17
משנה ג 17
משנה ד 18
משנה ה 18
משנה ו 18
משנה ז 19
משנה ח 19
משנה ט 19
משנה י 19
משנה יא 20
פרק ה 20
משנה א 20
משנה ב 20
משנה ג 21
משנה ד 21
משנה ה 22
פרק ו 22
משנה א 22
משנה ב 23
משנה ג 23
משנה ד 23
משנה ה 23
משנה ו 24
משנה ז 24
משנה ח 25
פרק ז 26
משנה א 26
משנה ב 27
משנה ג 28
משנה ד 28
משנה ה 28
פרק ח 29
משנה א 29
משנה ב 30
משנה ג 30
משנה ד 30
משנה ה 30
משנה ו 30

משנה ז 32
משנה ח 32
משנה ט 33
משנה י 33
פרק ט 33
משנה א 33
משנה ב 33
משנה ג 34
פרק י 34
משנה א 34
משנה ב 35
משנה ג 35
משנה ד 36
משנה ה 36
משנה ו 36
משנה ז 37
משנה ח 37
משנה ט 37
משנה י 38
פרק יא 38
משנה א 38
משנה ב 39
משנה ג 39
משנה ד 39
משנה ה 40
משנה ו 40
משנה ז 40
משנה ח 41
משנה ט 41
משנה י 42
משנה יא 42
משנה יב 43
פרק יב 43
משנה א 43
משנה ב 43
משנה ג 43
משנה ד 44
משנה ה 44
משנה ו 45
משנה ז 45
פרק יג 45
משנה א 45
משנה ב 46
משנה ג 46
משנה ד 47
משנה ה 47
משנה ו 47
משנה ז 47
משנה ח 47
משנה ט 48
משנה י 48
משנה יא 48
משנה יב 48
פרק יד 49
משנה א 49
משנה ב 49
משנה ג 49
משנה ד 50
משנה ה 50
משנה ו 50
משנה ז 50
משנה ח 50
משנה ט 51
משנה י 51

משנה יא 51
משנה יב 51
משנה יג 52

פרק א

משנה א

התחיל בחלוקת מראות נגעי בשר כמו שעשה הכתוב והם שני מראות בהרת ושאת ויחלקו לארבעה מראות בהרת ושניה לה. שאת ושניה לה והוא אמרו יתברך (ויקרא י"ג:ב') אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וספחת אינה ממראות נגעים עומדת בעצמה והוא אמרם מה לשון ספחת טפילה שנאמר (שמואל א ב׳:ל"ו) ספחני נא אל אחת הכהונות ענין זה שהוא סמוך וזכרו הפסוק בין שאת ובהרת להודיענו שהוא סמוך לשניהם ותהיה השאת והסמוך לה ובהרת והסמוך לה ואלו שני מראות רוצה לומר שאת ובהרת הם מראה הלובן אמר יתברך (ויקרא י"ג:י"ט) שאת לבנה או בהרת לבנה כן בלא ספק השני מראות הסמוכין להן. ואלו ארבע מינים כולן מיוחסין למראה הלובן יתחלפו בחוזק וחולשה והיותר חזק מהן לובן הבהרת וענין עזה כשלג שהלובן עז וחזק כשלג והוא אמרו (שם) ואם בהרת לבנה היא ובא בפירוש היא לבנה ואין למעלה ממנה כלומר שתבא לבנה כשלג ולמטה ממנה כלובן סיד ההיכל ואלו השנים מראה הבהרת. ומראה השאת כצמר לבן והוא כצמר נקי בן יומו ר"ל יום הולדת השה כאשר נרחץ זה הצמר ונתלבן ברחיצה וזה המראה חזק הלובן מסיד ההיכל ולמטה ממנו בלובן כקרום ביצה והם שני מראות השאת ודעת (ר"ע) [ר"מ] שאמר קרום ביצה מראה אחד והוא שני של שאת ואם הוא יותר חלוש הלובן מקרום ביצה אינו ממראות נגעים והלכה כחכמים:

משנה ב

פתוך. הוא המראה המעורב מן הלובן והאדמימות והוא גם כן ממראות נגעים ואם לא יתבאר זה בשאת אבל אמר שאת לבנה לבד אבל התבאר בבהרת אמר אם בהרת לבנה אדמדמת ובסיפרא מנין ליתן את האמור בבהרת בשאת ואת האמור בשאת בבהרת ת"ל צרעת היא לפי שבא בבהרת צרעת היא וכן בשאת והבן מזה שאלו המראות כולן כאשר נתערב כל אחד מהן לאדמימות מעט עד שיהיה בו לובן מעורב עם אדמימות שהוא ג"כ נגע צרעת ואמר שנחשוב כל מראה מהם כבר נתערב ביין ויעמוד עליו מראה הצרעת וזכר ממנו השני מראות ר"ל שלג וסיד והוא ההיקש לשאר מראות וכן שמו דרך משל בהש"ס לזה ד' כוסות מלאים חלב כזה השיעור ובא' הפילו בו שני טיפי דם ובשני ד' טיפי דם ובשלישי ח' טיפי דם ובד' ט"ז טיפי דם ועל זה היחס מהעירוב יקישו ד' המראו' המורכבי' מהלובן והאדמימות לפי שמה שיהי' הלובן חלוש יהיה מעט האדמימו' כאשר

יערבו בו יותר נראה אודם חזק ולזה יהיה מעט האדמימות עם מראה קרום ביצה כמו ט"ז טיפות מדם בזה השיעור מהחלב יהיה זה האודם מבואר והבן זה:
וביאור דיהה עכור מעט הבהירות והלכה כר"ע:

משנה ג

מצטרפין זה עם זה. לכל הדינים עוד ביאר איך יתחברו ונחשבים כמראה א' בזה אחד מהג' דינין אם הם אחד וזה מהשלשה דינים אם לפטור אם להחליט אם להסגיר וכאשר חייב חבורם והיותם במראה אחד שיאמר לו טהור אתה וזהו לפטור או יעכב ענינו וזהו להסגיר או יאמר לו טמא אתה וזהו להחליט בזה המעשה והתחיל בביאור דין ודין ואמר להסגיר את העומד בסוף שבוע ראשון וזהו שהנה יתבאר ברביעי מזאת המסכת שמי שהי' בגופו בהרת כחצי גריס ואין בו מחי' ולא שער לבן עד התחדש לו אחר זה בהרת כחצי גריס דבוקה בראשונה ובו שער אחד לבן שהוא יצטרך הסגר שבעת ימים וכאשר היה איש מוסגר ובגופו בהרת ג"כ כחצי גריס ובסוף השבוע נתחדש לו כחצי גריס ובו שער אחד לבן דבק בבהרת אשר היה בו שהוא ג"כ יסגיר כמו לו בהרת ובהרת:
עוד אמר לפטור את העומד בסוף שבוע שני כמו שיהיה רושם צרעת אשר הקיפו שבוע שני אשר קצתה מראה בהרת ובה כגריס ובצידה דבקה בו מראה שאת כגריס עוד הוסרה קצת מראה שאת ונשאר מראה בהרת על שיעורו הנה הוא טהור שכבר הוסרה הצרעת ונחשבה יחד כמראה אחד ובהתאמת זה כולו בעתיד. עוד אמר להחליט את שנולד לו מחיה וזה שהנה יתבאר לך בג' מזו המסכת שרושם הטומאה בצרעת העור שלשה סימנים מחיה או שער לבן או פסיון והמחיה שתהיה שיעור עדשה מרובעת מן בשר חי בתוך מקום הצרעת ושער לבן הוא שיהיה במקום הנגע ב' שערות לבנות ופסיון שירבה הנגע ויוסיף להמשך בגוף ואפילו מעט מזער אולם המחיה או שער לבן הנה הם אותות טומאה לעולם בין שיהיה בתחלת ביאת כהן והוא ענין בתחלה או התחדש אחד מהן בשבוע ראשון או בשבוע שני או אחר שאמר לו הכהן טהור אתה וזהו ענין אמרו לאחר הפטור והוא אמרו יתב' (ויקרא יג) אחרי הראותו אל הכהן לטהרתו ונראה שנית אל הכהן ר"ל שיתחדש עליו חדוש אחר שדן עליו בטהרה ושב אל הכהן שנית וכאשר היה באיש רושם צרעת בו שני מראות קצתו מראה בהרת וקצתו מראה שאת עוד התחדש בא' מהמראות מחיה או שער לבן הנה הוא מוחלט לטומאה לפי שהן התקבצו בדמיון מראה א' בין שיהיה זה השער לבן או המחיה בתחלה והוא כאשר בא אל הכהן בתחלה או שהתחדש בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או אחר שטיהר לו הכהן ואמר לו טהור אתה וכן ג"כ ספרו להחליט את שנולד לו פסיון ומבואר הוא שאינו טמא בפסיון

אלא אחר שבוע ראשון לפי שהפסיון אמנם יודע בעמיד' בין מה שיהיה לנגע בתחלת עמדו לפני הכהן ובין מה שהוא לאחר השבוע וכאשר היה בנגע תוספת בשבוע ראשון או השני או לאחר הפטור הנה הוא טמא ואם היה באיש רושם נגע ובקצתו מרא' בהרת ובמקצתו מראה שאת ונמשך אחד מהמראות בשטח הגוף או היה הרושם אשר עמד בו מראה בהרת ויהיה התוספת אשר נמשך בסוף שבוע מראה שאת הנה הוא מוחלט לטומאה בכל זה כאשר התחדש התוספת לפי ששני מראים יחד בדמיון מדריגת מראה אחד ואמר וכן גם כן יתחברו מראות נגעים להחליט את ההופך כולו לבן מתוך הפטור.
וענין זה המאמר אמנם יתבאר בח' מזאת המס' שהאיש אשר יראה בו רושם צרעת יאמר לו פטור אתה כאשר לא יהיה שם מחיה ולא שער לבן עוד אחר זה תכלול הצרעת כל גופו הנה הוא טמא ושמאמר השם יתברך (שם) כלו הפך לבן טהור הוא אמנם הוא במוחלט לטומאה כאשר כלל אותו הנגע אחר שהיה טמא וכאשר היה איש בגופו בהרת ופטרו הכהן עוד כלל גופו מראה שאת הנה הוא יתחבר עם הבהרת הראשון ויהיה מוחלט לפי מה שהשרשנו וזהו ענין אמרו להחליט את ההופך כולו לבן מתוך הפטור:
וכן כאשר היה מוחלט בבהרת טומאה ר"ל שיהיה בו שער לבן או מחיה או פשתה בעור זמן אחר החלט כולל גופו כולו מראה שאת שהוא כמראה אחד אמר כולו הפך לבן טהור הוא וזהו ענין אמרו לפטור את ההופך כולו לבן מתוך החלט או מתוך הסגר לפי שהוא כאשר כלל גופו הצרעת והוא מוסגר הנה הוא ג"כ טהור לפי שהמוסגר הוא טמא כמו המוחלט כמו שהתבאר בתחילת כלים. ואלו המשלי' כלן אשר המשלנו בביאור זאת ההלכה מראה הבהרת והשאת ההיקש בעצמו אם היה הנגע בג' מראות או בשאר מראות מהמראים המנויי' שהן כלם במדרגת מראה אחד לכל הדינים לפטור ולהסגיר ולהחליט:
וכל מה שאמרנו באלה המשלים רושם נגע או מקום נגע אמנם נרצה בו השיעור אשר יטמא בנגעים והוא כגריס ואני עתיד לבאר זה:
וכבר שאל רבי יהושע בנו של ר"ע לר"ע מד' מראות מה תועלת לחלק אותן במספר אחר שכלן במדרגת מראה אחד ומצטרפים לכל הדינים והיה ראוי שיאמר כל לבן שהוא כמו קרום ביצה או יותר לבן ממנו הוא נגע צרעת והוא אמרו בתוספתא ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא וזה עם זה מצטרפים אמר לו מלמד שאם אינו בקי בהן ובשמותיהן לא יראה את הנגעים רוצה לומר שאילו נמנו להיותו רגיל בהבדל המראים והכרתם עד שיאמר זה המראה בהרת וזה שאת זה שני לבהרת וזה שני לשאת וממה שראוי שתדעהו שדעת ר"ע שתולדת הבהרת תוקף הלובן מן השאת וחכמי' אומרי' שהשאת יותר לבן

מסיד ההיכל אשר הוא תולדת הבהרת כמו שזכרנו ושסיד ההיכל יותר לבן מקרום הביצה ויהיה סדר המראים לפי דעת החכמים כן בהרת אחריו השאת אחריו תולדת הבהרת ואחריו תולדת השאת לפי מה שהתבאר בגמרת שבועות (דף ו:):

ואמרו הרי אלו מראות נגעי' ירמוז אל הארבעה הפשוטי' ואל הארבעה המורכבים מהן מהאדמימות כמו שהתבאר:

משנה ד

כבר התבאר בהלכה אשר לפני זאת שסבת מנין אלו המראות היא ההרגל וההכרה במראות ולזה אמר ר' דוסא שאי אפשר להרגיל במראות אם לא ידע ויכיר בהן ל"ו וביאור זה שהנגעים ששה מינים נגעי עור בשר תחלה והשני נגעי שחין ומכוה והשלישי נגעי קרחת וגבחת והד' נגעי ראש וזקן והוא אשר יקראו נתקים וה' נגעי בגדי' והו' נגעי בתים. ולשון התוספתא (פ"ג) השחין והמכוה שניהם סימן אחד ושניהם טומאה אחת ולמה נחלקו שאין מצטרפין זה עם זה ושם נאמר ג"כ הקרחת והגבחת שניהם סימן אחד ולמה נחלקו שאין מצטרפין זה עם זה ואני אבאר לך כל זה במה שיבא וכבר קדם לך שמראות נגעים בעור הבשר ח' ד' פשוטי' וד' אשר תתערב אתם האדמימות כמו שהתבאר והוא אשר יאמר ממנו ד' בחלוק וארבע בפתוך ובתוספתא (פ"א) אמרו מראות שעור הבשר מטמא בהן השחין והמכוה והקרחת והגבחת טמאים ושם נאמר גם כן הנתקים מטמאים בכל מראה וכאשר יגיעו לך ההקדמות כולן יהיו ל"ב נגעים ח' בעור הבשר וח' בשחין ומכוה וח' בקרחת וח' בגבחת והן בעצמם בנתקים ובנגעי בגדים שני מראים ירקרק ואדמדם ובנגעי בתים ג"כ שני מראים ירקרק ואדמדם הנה אלו ל"ו מראים בחלוף המראים והמקום אשר יהיה בו המראים:

ואמר עקביא בן מהללאל שאם היה הענין כן על אופן ההרגל הנה הן ע"ב לפי שאלו המראות כולן בהתחלפות המראים והתחלף מקום המראים יהיו בתחלה ויהיה אחר ראייה קודמת ויצטרך הקישא בין עתה ובין מה שהיה עליו קודם אם בשבוע ראשון שני ושלישי כמו שיתבאר הנה אלו ע"ב מראין. ל"ו בתחלה כמו שמנינו והן בעצמן בסוף אחר ההסגר אי זה זמן יהיה ההסגר או שבוע א' או ב' שבועות או ג' איך שיתחייב הדין ואל זה הענין רמז בתוספתא כל כהן שהוא בקי בנגעים ולא בנתקים בנתקים ולא בקרחות באדם ולא בבגדים בבגדים ולא בבתים במראה ראשון ולא במראה שני במראה שני ולא במראה שלישי לא יראה את הנגעים עד שיהיה בקי בהן ובשמותיהן שנאמר (ויקרא י"ד:נ"ד-נ"ו) זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק ולצרעת הבגד ולבית ולשאת ולספחת ולבהרת להורות ביום הטמא וביום הטהור וגו' רוצה לומר שהוא אל יורה עד

שיהיה בקי באלו המראים כולן ובשמירת הענינים ובידיעת השם המורה על כל ענין מהן ושמור אלו הענינים שהן נפלאים מאד:
וכבר יסופק זה המספר על כל מי ששמעתי דבריו או ראיתי פירושו והנה עזרני ה' בהבנתו:
ואשוב אל שלימות ביאור ההלכה אמר ולא בשני שהשבוע השני שלו חל להיות בשבת וזה יתחיל מספרו מהיום השביעי מהשבוע ראשון עד שיהיה היום הז' משותף לב' השבועות יחד וכן השלש' שבועו' של נגעי בתים יהיה היום השביעי משותף לסוף שבוע שני והתחלת השלישי ויהיה מספר השני שבועות י"ג יום ומספר הג' שבועות י"ט יום ולזה אם התחיל בראיה ביום שני יבוא היום י"ג בשבת ואם התחיל בראיה בשלישי יבוא יום י"ט בשבת והנה יתבאר זה בשלישי מזאת המסכתא:
ואמר ר"ע שהוא יתחיל לראות באיזה שיזדמן מאשר יבא יום סוף שבוע מהשבועות ביום שבת אשר אין ראוי לראות הנגע בו להיות זה דומה לדין מהדינים יתאחר הראיה עד אחר השבת וכבר יהיה בזה האיחור חומרא לבעל הצרעת או קולא והוא יבאר והלכה כחכמים:

משנה ה

שמור אלו השרשים והוא שכל נגע שיעורו אינו פחות מכגריס שנגעי עור בשר נטמאו בשלשה סימנין איזה שיהיו והוא שער לבן או מחיה או פסיון וכבר קדם לנו זכרון זה ודע שמתנאי שער לבן שיהיה בנגע ולא יהיה בשחין או במכוה או במחית השחין והמכוה או בתוך הבוהק ואם היה זה השחין אשר בו שער לבן בתוך הנגע וכן המחיה אם היתה בשחין שבתוך הנגע אינה סימן טומאה וכן הפסיון לא יהיה מעור הבשר לתוך השחין או למחית השחין או לתוך המכוה ולמחית המכוה או לבוהק והנה יתבארו כל אלו השרשים וראיותיהם כאשר יתחדש לנגע מה ינצל מאחד מאלו הסימנים השלשה עד שלא יהיה סימן טומאה והוא קולא לבעל הנגע ומתנאי נגעי הבשר שתהיה עגולה מכל צד עור הבשר עד שיהי' אפשר הפסיון באיזה צד שיהיה ולשון סיפרא בעור הבשר עד שיהיה כל החוצה לו סמוך לעור הבשר ראוי לפסיון שאם יהיה סמוך לראש או לזקן ולשחין ולמכוה ולקרחת אינו טמא וכן אלו השתי שערות לבנות אשר הוא סימן טומאה כאשר היו שתיהן או אחד מהן קצרות פחות מהשיעור אשר יתבאר אחר זה או היו שחורות או היו בצד השחין או מחית השחין בשחין או מכוה או מחית המכוה הנה אינו טמא וכן אם התחדש בין צמיחת השתי שערות שחין או מחית השחין או מכוה או מחית המכוה או בוהק הנה אינו טמא וכבר התבאר שרש כל אלו והנגע הראשון אשר היה

בגשם בעת עמידה בתחלה לפני הכהן יקרא אום וכאשר יוסיף עליו שיתרבה אחר זה יקרא פסיון וכאשר לא הוסיף הנגע או שהוסיף הנגע והוסר השרש וישאר התוספת או נשאר קצת השורש עם התוספת וכל מה שנשאר עם התוספת פחות מכגריס הנה אינו טמא וכן אם נתחדש בין השרש והתוספת אחד מן הדברים אשר לא יהיה בהם פסיון כמו שיהיה בין השורש והתוספת שחין או מכוה או מחית השחין או מחית המכוה או התחדש בין האום והתוספת שחין או מכוה או מחית השחין או מחית המכוה או בוהק והבדילה הנה כבר ינצל מהיות מוחלט בפסיון מפני החדוש שנתחדש וזכרתי לך בזאת ההלכה כל אלו הדברים אשר חדושיהם ידחו סימני טומאה שהוא אפשר שיהיה יום שבת אשר הוא שביעי שלו טמא או קרוב להחליט לו ותחדש לו א' מאלו החדושים להציל לו בשארית היום עם ליל אחד בשבת ובבקר ימצא על ענין אחר הנה כבר היה לו האיחור קולא:

וכבר יהיה יום השבת בלתי מוחלט ויתחייב לו האיחור שיהיה יום אחד בשבת מוחלט כמו שיזכור אחר זה:

ומתנאי המחי' כאשר היתה כעדשה מצומצמת שתהי' מרובעת כמו שנבאר וכן מתנאי כל מחיה שתהיה מגעת בעובי הנגע והנגע יקיף בה ואז יהיה סימן טומא' והוא אמרו מבוצרת אולם אם הית' בצד הנגע (כזה) הנה לא יהיה סימן טומאה ומתנאי המחי' ג"כ שתהי' שיעור כעדשה ממנו מדובקת כולה גוף אחד אולם אם היתה מפוזרת בתוך הנגע זעיר שם זעיר שם אע"פ שבין כולן כעדשה ואף על פי שכל חלק ממנו נראה בתוך הנגע הנה אינו סימן טומא' וכן כאשר חלקה השחין או הקיפה או מיעטה הנה אינו סימן טומאה עד שתהיה כולה מקובצת נראית בעצם הנגע לא בתוך הבהק או שחין או מכוה שבתוך הנגע לאמרו הי"ת (ויקרא י"ג:י') ומחית בשר חי בשאת וכן בשאר מראות נגעים לא תהיה סימן טומאה עד שיהיה בתוך הנגע לא מן הצד ואז יהיה סימן טומאה כמו שהקדמנו והנה יתבאר זה בזאת המסכתא:

משנה ו

זאת ההלכה כולה מבוארת כאשר הבנת מה שקדם מהמאמר לפי שהכונה שיהיה נראה יום השביעי שהוא שבת ויתחדש לו בבקר א' בשבת מה שיחייב לו הטומאה כמו חדוש מחיה ושער לבן ופסיון או יעדר אחד מאלו הדברים כאשר היו מצילין אותו כמו שיהיה ענין יום שבת כמו שנזכר שיהיה השחין סמוך לבהרת ושאר הדברים אשר ביארנו שהן יצילו ואחר נעדרו אלו ההצלות והוא ענין אמרו והלכו להן ר"ל שהן הוסרו בנשאר מיום השבת ויהיה הסבה להיות בקר אחד בשבת טמא וזה להחמיר. וכבר התבאר לך מזאת

ההלכה ומאשר לפניה ששער לבן לא יהיה סימן טומאה אם לא שיהיה בעצם הנגע אולם כאשר היה שחין או מכוה בתוך הנגע ושער לבן בזה השחין או המכוה הנה אינו סימן טומאה ולזה יאמר נסמך השחין לשתיהן או לאחד מהן וכו':

ומה שראוי שתדעהו שהמחיה לא תהיה סימן טומאה עד שתהיה נראית בתוך הבהרת והנגע יקיף בה מכל צד ושתהיה גם כן מחוברת אולם אם היתה המחיה מן הצד והוא שתהיה כמו רצועה מבשר חי כבר נמשכה ונכנסת בתוך הנגע ולא יקיף הנגע בה מכל צד הנה אינו סימן טומאה והנה יתבאר כל זה וכן המחיה כאשר היתי' מפוזרת בתוך הנגע הנה אינו סימן טומא' ואשר היה זה כן הנה כבר התבאר שאומרו מבוצרת ונעשית מן הצד מכונס ונתפזרה כולן הן תנאים מן המחיה וכן כל מה שנמשך בזה מן המאמר באמרו הקיפה השחין חלקה או מיעטה וזולת זה הכל תנאי המחיה כמו שהתבאר בהלכה הקודמת לזו וזה כלל כל השרשים אשר יבנה עליה המאמר:

פרק ב

משנה א

גרמני. שם חוזק הלובן ומיוחס אל העצם אשר שמו גרמא. ובהרת תראה בגוף חזק הלובן חלושת הלובן וכן הבהרת חלושת הלובן תראה בגוף השחור חזקת הלובן:

ועניין אני כפרתן שיושם פדיונן והוא מאמר יאמר אותו האומר לרוב אהבתו כאשר זכר שווי מראיתם הגדיל חסדו להן ואמר אני כפרתן:

כאשכרוע. מין ממיני הארז ממוצע המראה בין הלובן והשחרות ואמר שהוא הנקרא אלבקס תרגום (ישעיהו מ"א:י"ט) ברוש תדהר ותאשור ברון מוריגים ואשכרוע. ובא לשון מראות נגעים בסמיכותם לגוף אשר בו הנגע והוא אמרו (ויקרא י"ג:ב') בעור בשרו ובא לשון אחר שהוא בבלתי סמיכות והוא אמרו בעור הבשר:

רבי יהודה אומר מראות נגעים בתחלה להקל כמו שיבאר שהוא נסמך אליו ר"ל אל בעור בשרו לפי שבזה קולא ולא יסמך לגופו אם היה בזה חומרא ואמרו מראה הגרמני כבשרו ובזה קולא:

והכושי כבינוני ובזה קולא. וחכמים אומרים של כל אדם בבינוני ואמנם בעור בשרו הוא כבינוני והלכה כחכמים:

משנה ב

בין הערבים. שם הערב והצהרים כמו חצי היום לפניו ולאחריו מעט ואולם היות מראות נגעים ביום ולא בלילה הנה זה בפסוק לפי שכל מה שבא בנגעים אמנם בא בלשון יום

ובסיפרא יכול כל מראה היום יהא כשר ת"ל (שם) לכל מראה עיני הכהן מה [עיני] כהן פרט לכשחשך מאור עיניו אף היום פרט לשחשך מאור היום מכאן אמרו אין רואין את הנגעים בשחרית וכו' והלכה כר' יהודה:

משנה ג

אמר או שכהה מאור עיניו. שחלש ראותו עד שלא יראה ראייה אמתית ואמר השם יתברך (שם) בנגעי בתים כנגע נראה לי בבית שיהא נראה מעצמו כאשר יביטו בו וכן אמרו לי ולא לאורי מכאן אמרו (חולין דף י:) בית אפל אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו:

משנה ד

אמר במראות נגעים לכל מראה עיני הכהן. ולא נתחייב שיתפשט גופו ואיבריו עד שיראה שם הנגע או בשר חי אבל כאשר יהיה ערום ועומד לפני הכהן הנה כל מקום שיראה ממנו והוא על המצב המתואר והוא אשר יטמא בנגעים. והתחיל לבאר המצב ואומר שהאיש יעמוד כמו שיהיה חורש והוא אשר יקרא עודר או כחובט זתים והוא יקרא מוסק והנה כל מה שיראה ממנו והוא על אלה שני המצבים יתטמא בנגעים. והאשה תהיה ערומה ותשב על הארץ תתפשט איבריה על דרך לישה או על דרך שתהיה מניקה את בנה ומצב שתהא אורגת תמשוך ידה הימנית עד שיגלה שחיה כי אי אפשר לאורגת שלא תמשוך ידה הימנית על זה השיעור ורבי יהודה אומר שהיא גם כן תשב על תכונת שתטווה פשתן ומושכת ידה השמאלית עד שיתגלה שחיה כי אי אפשר לטווה שלא תמשוך ידה השמאלית על זה ההשתנות ג"כ וכל מה שיראה מגוף האיש על ב' המצבים או מגוף האשה על אלו המצבים הוא אשר יובט בנגעים והוא אמרו יתברך (ויקרא י"ג:י"ב-י"ג) לכל מראה עיני הכהן וכן בעת התגלחת נאמר בו (שם יד) וגלח את [כל] שערו שהוא ג"כ לא יתחייב שיתגלח מה שלא יראה מגופו כאשר הוא על אלו המצבים:

משנה ה

כבר התבאר בבכורות (דף לז.) המומין כאשר יתחדשו בבכור יאכל במומו ולא יהיה קרב והתבארו כל התנאים בזה. ואין הלכה כר' יהודה ולא כר' מאיר:

פרק ג

משנה א

הכל. ואפי' עבדים ואפי' קטן בן יומו מיטמא בנגעים ואתה תמצא לשון התורה בכל הנגעים (ויקרא י"ג:מ"ד) והסגירו הכהן טמא יטמאנו הכהן (שם) וטהרו הכהן (שם) ושם חתוך הדין בהסגר ובהחלט ובפטור לכהן ודע שהכהן החלל פסול לראות את הנגעים לאמרו (שם) או לאחד מבניו הכהנים וידוע שבני אהרן כהנים אמנם רצה בו שיהיו בכהונתם להוציא חללים ואמרו (שם) וראהו הכהן רמז שלא יראה בלתי נגע אחד וכאשר ראה אותו ודן בו במה שדן ישוב ויראה נגע אחר וכן אם היו שני נגעים באיש אחד לא יראה אותן יחד לאמרו יתברך וראה הכהן את הנגע:

ואמרו בתחלה ובסוף שבוע ענינו שאלו הדינים כולן לא יהיו נאותים אלא בתחלה מה שיעמיד לפני הכהן שהוא אז יפטור או יסגיר או יחליט או בסוף שבוע או סוף שבוע הראשון או סוף השני אם היה ממי שמחייבהו הסגר שני אולם אם יסגיר או יחליט או יפטור קודם שלמות השבוע או אחריו הנה אין דרך אל זה לפי שהפסוק אמנם שפט שיהיה הראיה בתחלת הענין או בסוף השבועות:

ואמרו אין מסגירין את המוחלט ירצה בו שהוא כאשר התחדש לו הנגע ימצא בו הסגר בתוך ימי חלוטו לא יסגירו כי אסור זה לאמרו לא יסגירנו כי טמא הוא וכן אין מחליטין בתוך ימי החלט כאשר התחדש לו נגע אחר יתחייב להחליט ג"כ ולא יחליט מה שראוי להחליט בתוך ימי הסגר ולא יסגיר בתוך ימי הסגר בנגע אח' וכבר התבאר בספרי (יכול שיאמר לו) בעת אחת אם בתחלה אם בסוף שבוע הרי אתה מוסגר בזה ומוחלט בזה או מוחלט בזה ומוסגר בזה או אחר שיתחדש ענין א' מהדינים וכמו שראוי לנגע האחר לא ישוב וידון עליו במה שראוי לנגע השני והוא בתוך הסגרו של נגע ראשון או בתוך חלוטו:

ואמרו מסגיר ופוטר ענינו שהוא בתחלה או בסוף שבוע יאמר לו הרי אתה מוסגר בנגע זה ופטור מזה וכן ג"כ שיאמר לו הרי אתה מוחלט בנגע זה ופטור מזה וכבר התבאר בתוספתא שהכהן אשר יראה הנגע בתחלת הענין הוא אשר יראה אותו בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני והוא (אשר) בעצמו אשר יסגיר או יחליט או יפטור ואם מת הכהן הראשון רואהו כהן שני וכאשר ראה הכהן את הנגע והסגירו ומת הכהן הנה דין הפסיון כבר הוסר בזה לפי שהפסיון יודע בהיקש למה שקדם וכבר הקדמנו שלא יראה את הנגעים אלא מי שהרגיל בכל מיניהם כמו שביארו בתוספתא (פ"א) באמרם עד

שיהא בקי בהן ובשמותיהן ובסיפרא להורות ביום הטמא וגו' אמרו מלמד שאינו רואה את הנגעים עד שיורנו רבו:

משנה ב

אמר יתברך וצוה הכהן ופנו את הבית הנה כבר המתין הפסוק מדה מן הזמן עד שיפנה כל שבבית ואחר כך יראה וידון עליו אמרו בסיפרא אם ממתינים לו לדבר הרשות לא ימתינו לו לדבר מצוה ולזה חתן שהוא עוסק במצות פריה ורביה או האדם במועד אשר הוא מתעסק במצות הרגל ימתין עד שיעבור הרגל או החופה וכן בביתו ובבגדיו כאשר התחדש בהן צרעת לא יראה עד אחר הרגל או החופה כדי שלא יעצב באופן מאופני העצבון:

משנה ג

אמרו בשני שבועו' רצה בו שהוא כאשר יעמידהו שבוע אחר שבוע נגע בקצת נגע עור בשר אשר יתחייב בהן זה לשון התורה והסגירו הכהן שבעת ימים שנית אולם אלו סימנים כלן בפסוק אומר ושער בנגע הפך לבן וטמא אותו אמר והנה פשתה המספחת בעור וטמאו הכהן אמר ומחית בשר חי בשאת צרעת נושנת היא ואם אינו מבואר בפסוק בבהרת מחית בשר חי אבל כל מה שהוא מבואר בבהרת הוא מחויב בשאת וכל מה שהוא בשאת הוא מחויב בבהרת כמו שביארנו בראש המסכת וכן בשאר מראות נגעים ויתבארו זה מזה שכל אחד מהד' מראות הוא לבן או שיתערב בו מעט אדמימות כמו שקדם בראש המסכת כאשר יהיה באיזה מראה מהן יתחדשו בגוף א' מאלו הג' דברים והוא שער לבן או מחיה או פסיון בעור הנה הוא טמא בין שיראה זה הסימן בתחלה או בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או לאחר הפטור וכבר ביארנו שהפסיון לא יצוייר היותו בתחלה וביארנו ג"כ שהשני שבועות י"ג יום וזה שיום ז' של שבוע ראשון עולה לכאן ולכאן כמו שביארנו בפרק הראשון:

משנה ד

הפסוק לא ידין בשחין ובמכוה כאשר התחדש בהן צרעת בהסגר שני ואמנם בא בהם ההסגר שבעה ימים לבד במה שיצטרך הסגר ואחר השבוע יחליט או יפטור ולא נזכר בהן מחיה ואמנם אמר בנגע השחין (ויקרא י"ג:כ"ב) ושערה הפך לבן ואמר בו גם כן (שם) ואם פשה תפשה בעור ואמר במכות אש (שם) והנה נהפך שער לבן בבהרת ואמר בו ג"כ (שם) ואם פשה תפשה בעור ולא יצטרך שאשוב בכל מקום לפרש שהפסיון אי אפשר אלא אחר זמן לא פחות משבוע כמו שהשרשנו:

משנה ה
נתקים הם נגעי הראש והוא אשר אמר יתברך בהם (שם) נתק הוא וזכר בו ג"כ (שם:) והסגירו שבעת ימים שנית וזכר בסי' הטומאה (שם) ובו שער צהוב דק ואמר בו ג"כ (שם) והנה פשה הנגע בעור:

משנה ו
ירצה בזה הנגעים אשר יתחדשו בקרחת ובגבחת אמר הש"י בהן (שם) כמראה צרעת עור בשר הנה כמו שצרעת עור בשר תטמא במחיה ובפסיון ובשני שבועות כן גם כן זאת הצרעת אשר יהיה בקרחת ובגבחת ולא יצויר בכאן שער לבן לפי שהקרחת וגבחת הוא מקום שאין בו שער:

משנה ז
אמר בנגעי בגדים (שם) ירקרק או אדמדם ואמר גם כן (שם) כי פשה הנגע בבגד והסגירו (הכהן) ז' ימים שנית:

משנה ח
אמר בנגעי בתים (שם יד) שקערורות ירקרקות או אדמדמות ואמר בהן ג"כ (שם) והנה פשה הנגע בקירות הבית אולם השלשה שבועות הנה אין בו פסוק מבואר אבל הוא מן הפסוק והפי' [המקובל] וזה שהוא אמר (שם) והסגיר את הבית שבעת ימים אחר כך צוה שאם ימצא הנגע בתוספת שיקלוף אלו האבנים ויסיר הטיט ויטוח הבית פעם שנית והוא אמרו (שם) ועפר אחר יקח וטח את הבית עוד בא הפסוק אחר זה ואמר ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע בבית ובאה הקבלה שזה הפסוק לא בא בצרעת שתשוב בבית אחר הטיח לפי שהוא אז לא יצטרך לפסיון אבל כאשר יראה בה צרעת יהרוס הבית והוא אמרו צרעת ממארת (האמורה) לג"ש מה צרעת ממארת האמורה בבגדים יטמא את החוזר אע"פ שאינו פושה אף צרעת ממארת האמורה בבתים יטמא את החוזר אף על פי שאינו פושה ואמנם בא זה הפסוק אשר אמר והנה פשה הנגע בבית [בעומד בראשון ופשה בשני] וזה שהצרעת כאשר תראה בבית ועמדה שבעת ימים ולא פשתה עוד תעמוד שבעת ימים שנית ונוסף הנה הוא אז יקלוף האבנים ויבנה באבנים אחרים ויטיח הבית ותעמוד שבוע שלישי ואם (פשה) [חזר] הנגע אחר זה יהרס (הבית וע"ז בא והנה פשה הנגע בבית) והנה אוסיף לך ביאור במקומו בזו המסכתא הנה כבר התבאר לך שאין אצלנו הסגר בכל מיני הנגעים פחות משבוע אחד והן שחין והמכוה ולא יותר על ג' שבועות והן נגעי בתים וכבר התבאר לך שכל מיני הנגעים ו' מינים נגעי עור בשר ונגעי שחין ומכוה ונגעי ראש וזקן ונגעי קרחת וגבחת ונגעי בגדים ונגעי בתים ושכל מין

מהם כאשר יראה יטמא וסימן אחד יכלול כולם והוא הפסיון כאשר יראה יטמא שהוא לא יהיה כ"א אחד שבוע אחד ומעלה וזה כולו מבואר:

פרק ד

משנה א

בעבור שזכר במה שקדם הסימנין אשר יהיה בהן הטומאה התחיל בספור הדינים אשר יוסדו בכל א' ואמר ששער לבן יותר חזק מהפסיון בדברים והפסיון יותר חזק ממנו בדברים אחרים וזה ששער לבן יטמא בתחלה כמה שקדם ולא יהיה פסיון כ"א אחר שבוע כמו שקדם ושער לבן יטמא בכל מראה לובן ואין זה בפסיון כי כאשר היה נגע צרעת בעור הבשר ופשה בעור והיה זה התוספת לבן אבל לובן חלוש למטה מקרום ביצה הנה הוא טהור והוא אמרו (שם יג) בהק הוא פרח בעור טהור הוא יכול לא יטמא משום בהק אבל יטמא משום פסיון תלמוד לומר פרח בעור טהור הוא הנה כבר תמצא בפסיון מראה לובן ולא יטמא וכן שער לבן לא יהיה לעולם סימן טהרה והפסיון כבר יהיה סימן טהרה כאשר כולל הגוף כולו ונתרבה בו והוא אמרו (שם) כולו הפך לבן טהור הוא והפסיון ג"כ חומרא יותר משער לבן וזה ששער לבן יש לו שיעור והוא שני שערות לא פחות מזה והפסיון בכל שהוא ושער לבן לא יטמא עד שיהיה בתוך הנגע כמו שיתבאר והפסיון אמנם הוא חוץ מן הנגע אשר יראה תחלה והפסיון סימן טומאה בכל המינים ושער לבן הוא סימן טומאה לבד בנגעי עור ובנגעי שחין ומכוה:

משנה ב

כבר זכרנו שהמחיה לא תטמא מן הצד כ"א בתוך הנגע כמו שהתבאר וששיעורו אינו פחות מארבע שערות והוא סימן טומאה בנגעים לבד בנגעי עור בשר ובנגעי קרחת וגבחת והמחיה באיזה מראה שיהיה זה הבשר החי הוא טמא ואין זה בפסיון וכאשר הבנת מה שקדם ובהלכה אשר לפני זאת יתבאר לך כל מה שאמרנו:

משנה ג

כבר קדם לך ששער לבן סימן טומאה בשחין ובמכוה ואין בשחין ומכוה בשר חי לפי שזה העור כבר נשתנה לפי שהוא מכח נגע כמו שיתבאר אחר זה:

במבוצר ושלא במבוצר. ר"ל ששער לבן בין שהי' בהיקף הבהרת בצדדין בין שיהיה נראה בתוך הנגע ואין המחיה כן אבל מתנאיה שיהיה תוך הנגע נראה בה ולא מן הצד ושתהיה מחוברת לא שיהי' חלוק בשר חי חלק במקום אחד וחלק במקום אחר ובין שני החלקים כעדשה ואע"פ שהיו שני החלקים בתוך הנגע והמחיה ג"כ סימן טומאה בקרחת ובגבחת

ואין שם שער כלל. וענין אמרו הפוכה ושלא הפוכה כמו שאבאר לך וזה ששער לבן לא יהיה סימן טומאה כאשר קדם לנגע כמו שיתלבן לובן השער והגוף בזולת צרעת ואחר זה התחדש נגע צרעת בזה המקום שהוא אז אינו סימן טומאה אם לא שקדם הצרעת והוא אשר תשנה השער ותחזירהו לבן אמר והיא הפכה שער לבן והנה יתבאר זה במה שאחר זה תכלית הביאור אולם המחיה אינה כן אבל כאשר התחדש נגע עגול במקום מהגוף ונשאר בתוכו בשר חי הנה היא מחיה שאינה הפוכה וכאשר יתחדש נגע בגוף והלבין המקום ואחר זה נהפך בתוך זה הנגע חלק ושב בשר חי הוא מחיה הפוכה וכולן סימן טומאה וההופך כולו לבן כאשר נשאר בו מחית בשר חי הנה הוא טמא עד שתהיה המחיה נעדרת ושער לבן לא יזיקהו וכבר התבאר שהמחיה מטמאה בכל מראה אולם השער הוא במראה הלובן לבד חזק או חלוש:

משנה ד

אמר יתברך (ויקרא י"ג:ג') ושער בנגע הפך לבן שיהיה לבניות השער ממה שימשך לנגע כדי לקרוץ בזוג מהם מה שיוכל ללוקטו במספרים ובאה הקבלה (נדה דף נב:) מיעוט שער שתים וכבר הודעתיך שכל נגע שיהיה פחות מכגריס הוא טהור וכאשר היתה הבהרת כגריס מצומצם ובה שער שחור ושער לבן הנה הוא יטמא לפי ששיעור הנקב אשר יצא ממנו השער מעט מזער ואין לו שיעור מוחש עד שימעט השיעור והלכה כר' מאיר באמרו שהלבניות בכל שהוא אמנם שיעור השתי שערות בכללם ר"ל לבנותם ושחרותם או שיהיו השערות כולן לבנים הנה יצטרך שתהיה ארכם כדי שתהא ניטלת בזוג כמו שיתבאר בששי מנדה:

משנה ה

זה מבואר ומובן ואשר ראוי שתשמרהו תמיד ולא אצטרך לכפלו שבכל מקום שאומר בהרת הוא על צד המשל ואין הפרש בכל הדינים בין הבהרת ובין השאר ח' מראים ד' בחלוק וד' בפתוך אשר קדם תארם ודע זה:

משנה ו

כבר קדם ששער לבן לבדו סימן טומאה וכן המחיה. וכאשר היתה הבהרת כגריס ובה מחיה כעדשה נוספת על שיעור הגריס ושער לבן בתוך המחיה עוד הוסרה המחיה ונשאר שער לבן בתוך הבהרת אומר ר"ש שהוא אז אינו סימן טומאה לפי שזה השער לבן אין לבהרת שלא הפכתו הבהרת למראה לבן לפי שבשר החי יראה צמיחתו והשם אמר (ויקרא י"ג:י') והיא הפכה שער לבן עד שתהיה היא אשר שינתה השער וחכ"א שמאז שיהיה שער לבן בתוך הנגע הנה הוא טמא שאמר ושער בנגע הפך לבן ואמר והיא

הפכה שער לבן כדי שיתקדם שער לבן לנגע כמו שיתבאר וכן כאשר יהי' קיבוץ הבהרת עם המחיה כגריס ושער לבן בבהרת אשר הוא פחות מכגריס והוסרה המחיה ונשאר המקום כולו לבן והוא בהרת כגריס אמר ר"ש שזה השער לבן לא הפכתו הבהרת כגריס לפי שאצל מה שיהיה זה השער לבן פחות מכגריס היתה הבהרת והוא כבר אמר והיא הפכה שער לבן ואין הלכה כר"ש בשני המאמרים:

משנה ז

הלכה. הבהרת בסוף השבוע אשר הוא מוסגר עוד שב כשיעור אשר היה ולא נאמר שזה פסיון הוא וכבר נוסף לפי מה שהוא שהקיש הפסיון אמנם הוא לפי מה שהיה בתחלת השבוע ולזה אמר הרי היא כמות שהיתה ואם חזרה ג"כ אחר שנעדרה הבהרת לגמרי ושפט עליו שהוא טהור תראה בתחלה. ולא נקיש אל הראשונה ונחשוב זה פסיון כי כבר הוסר האום כולו והדבר המתחדש הוא נגע אחר אולם אם נשאר ממנו מעט ונוסף אחר ששפט עליו שהוא טהור הנה הוא טמא מוחלט ממה שקדם לך בפרק אשר לפני זה שהפסיון סימן טומאה אחר הפטור בכל מיני הששה נגעים. וכן אם יתחזק לובן הנגע או חסר הנה הוא כמו שהיה תחלה ובתנאי שלא יהיה פחות לובן מקרום ביצה אשר הוא סוף מראות נגעים הד' ואם חסר שיעור הנגע ממה שהיה עוד נוסף כמו מה שחסר וחזר אל השיעור אשר היה ר"ע חושב שזה כולו פסיון ואז יטמא שהנגע כבר נמשך בגוף וחכ"א שאין זה פסיון לפי שהוא בסוף השבוע או אחר הפטור כמו שהיה תחלה ולא נחוש במה שהתחדש הדבר באמצע בזמן מן התוספת והחסרון והלכה כחכמים:

משנה ח

שרש שני הדעות שר"ע סבר כי כאשר הגיע תוספת על איזה פנים שיהיה הנה הוא פסיון וחכ"א שהפסיון הוא שיוסיף על הנגע אשר היה תחלה וכאשר הלך מן האום כחצי גריס הנה הוא לא ישאר נגע שלם ואפי' היה אשר נשאר מן האום עם הפסיון יותר מכגריס הנה הוא טהור ואין הלכה כר"ע:

משנה ט

ענין תראה בתחלה שיסגיר ז' ימים כמו אם באתה קודם שתקדם ראייתה ואין הלכה כר"ע:

משנה י

רבי עקיבא מטמא מצד הפסיון ולזה הוא אצלו טמא איך שיהיה השער לבן או המחיה [ועל דעת חכמים יסתכל הכהן בשער לבן ובמחי'] ואם היה בשיעור המתואר ועל התואר

הקודם זכרו הנה יהיה טמא לפי ששער לבן ומחיה מטמאים בתחלה לדברי הכל לפי מה שקדם ביאורו והלכה כחכמים:

משנה יא

כבר הודעתיך שהשתי שערות צריך שיתלבנו בנגעי (בגדים) ולא יסגיר באלו עד שיראה מה שיתחדש ממה שיחייב פטור או החלט וכבר הגדתי לך השרש הזה כלו והוא אמרו מפני שאמרו אם בהרת קדמה לשער לבן טמא וכבר הודעתיך שראיה זו כולו והיא הפכה שער לבן עד שתהיה הבהרת היא אשר שנתה השתי שערות ואם לא יתחדשו אלו השתי שערות אלא אחר שלימות הבהרת כגריס הנה הוא טמא. ופי' קיהה מניעת זה הדעת והריחוק ממנו והוא מאמרו תקהינה שיניו ונקרא ענין הבוסר בזה השם להיותו מרחיק האדם מלעיסה ואמרו מאי קיהה (נדה דף יט.) קיהה וטהר ר"ל הרחיק זה הדעת וטיהר את הספק ואין הלכה כר' יהושע:

פרק ה

משנה א

חוץ מזה. ירמז אל הספק הקודם והוא אם בהרת קדמה לשער לבן או שער לבן קדם לבהרת וזה ספק השני אשר זכר לפי שלא התאמת שזו הבהרת אשר היתה כגריס נוספה עד שהיתה כסלע אבל היה טמא בפסיון ולא אמרנו ג"כ שזאת הבהרת הראשונה כבר הוסרה וזו אשר נראית עתה היא אחרת גדולה ממנה התחדשה במקומה היה הדין שתראה בתחלה לפי מה שקדם בפ' אשר לפני זה וכאשר נפל הספק הנה אלו שני האישי' לבד יטמאו בנגעי' [מספק]:

משנה ב

השרש אשר יתבאר בו והוא שמצורע כאשר הוחלט באחד מסימני טומאה והוסר זה הסימן אשר הוחלט בו ושב סימן טומאה אחר הנה הוא טמא שסימן טומאה נשאר בו ולא יטהר עד שיסורו סימני טומאה כולן לאומרו (ויקרא י"ד:ג') והנה נרפא נגע צרעת מן הצרוע ולשון ספרא נרפא שהלך לו נגעו נגע שהלך לו שער לבן הצרעת שהלכה לה מחיה ואמר כי כאשר החליטו בשער לבן והלך שער לבן וחזר שער לבן אחר או הלך שער לבן בכלל ונולדה בו מחיה או הלך שער לבן לגמרי ונולד לו פסיון וזהו ענין אמרו וכן במחיה ובפסיון הנה אין הבדל בין היות זה החלט אשר החליט בשער לבן או יהי' בתחלה או בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או יהיה לאחר הפטור מאשר הוחלט הנה הוא טמא כל עוד שתמצא בו סימן טומאה והוא אמרו הרי היא כמות שהיתה וכן אם החליטו

במחיה ונעדרה המחיה ונתחדשה אחר זה מחי' אחרת או נעדרה המחי' לגמרי ונתחדש פסיון או שער לבן הנה הוא טמא כמו שהיה בין שהיה החלט במחיה ההיא בתחלה או בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או לאחר הפטור וכן כאשר החליטו בפסיון אשר אי אפשר זה זולת בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או לאחר הפטור עוד הוסר זה הפסיון וחודש שער לבן הנה הוא טמא ולזה א) יאמר בזה ההיקש שהוסר הפסיון וחודשה המחיה לפי שלא כאשר הוסר הפסיון וחודשה המחיה בתוך האום יהיה טמא לפי שכבר אפשר להסרת הפסיון וחידוש המחיה שיתמעט הנגע מכגריס ויהיה טהור לפי מה שיתבאר בפרק שאחר זה:

משנה ג

כבר הודעתיך השרש הזה והוא אמרו ית' (ויקרא י"ג:י') והיא הפכה שער לבן שהפכתו הבהרת ואמר עקביא בן מהללאל שהכונה שישנה זה השער לבן כדין הבהרת וכאשר השתנה הבהרת והוסרה ובאה שנית הנה הוא טמא לפי שזה השער לבן אשר בזאת הבהרת בהרת גם כן היתה ונשתנה וחכמים אומרים שהכונה שישנה זה השער לבן אשר בזאת הבהרת ועד שתהא זאת הבהרת בעינה היא אשר נשתנה לא זולתה והוא אמרו בספרא והיא הפכה שהפכתו היא לא שהפכתו חבירתה ורבי עקיבא יקח מן הזמן באור כמו שתראה ואמנם יקרא זה שער פקודה על דמיון היות הבהרת הפקידה אותו במקומו והלכה לה עד שתחזור ותמצא אותו והלכה כחכמים:

משנה ד

אם היתה זאת הבהרת אשר נפל בה הספק בעור הבשר ונפל זה הספק בסוף שבוע ראשון הנה השנים מוסגרין בהכרח לפי שכאשר היה בו כסלע ונשאר כסלע יצטרך הסגר שבוע שני לפי שהעומד בראשון יסגיר בשני כמו שביאר הכתוב (שם) והסגירו שבעת ימים שנית ואם נפל זה הספק בסוף השבוע שני הנה אז יהיו שניהם טהורים כמו שבא הכתוב בעומד בשני (שם) וטהרו הכהן אבל אמר בכאן שניהם טהורין ואפילו בשבוע ראשון אשר כל אחד מהם טמא ממה נפשך לפי שהוא אם מוסגר או מוחלט כמו שהתבאר וסבת זה היותו לא יתאמת אם זה הנגע אשר בזה להסגיר או להחליט וכן אילו היו השתי בהרות באיש אחד אשר הוא ג"כ טמא ממה נפשך אם לא תאמת הנגע אשר שפט עליו בטומאה בעבורו הנה הוא טהור לאמרו וטמא אותו מלת אותו שב על הנגע והוא אמרו את הודאי מטמא אבל אינו מטמא את הספק ור' עקיבא יאמר מכל מקום כבר פשה הנגע ואין הלכה כרבי עקיבא:

משנה ה

ידוע שכאשר סר הפסיון אשר הוחלט בו שהוא טהור וכאשר הוחלטו שניהם בפסיון אשר הותקו בהם יחד ואחר זה שב בזה כסלע ובזה כסלע לו אמרנו אשר היה תחלת בהרתו כסלע היה טהור לפי שהלך הפסיון וכאשר נפל הספק שניהם טמאין לפי שכבר הוחלטו ומספק לא יצא מחזקתו והוא אמרם וטהרו את הודאי מטהר ואינו מטהר את הספק וכאשר שב בזה כגריס ובזה כגריס הנה כבר התאמת בודאי שהלך הפסיון משניהם אשר בו הוחלטו ולזה שניהם טהורים:

פרק ו

משנה א

גריס הוא חצי גרעין פול וקלקי מיוחס אל מקום שהיה פול זה המקום גדול. עוד התנה וביאר עד שיהיה הנגע מרובע שאם היה מצומצם על זה השיעור הנה יטמא על אי זו תמונה שתהיה וכן המחיה אשר שיעורה כעדשה ובתנאי שתהיה מרובעת גם כן כמו שזכרנו וכבר ביארנו זה בתוספתא במקואות אמנם נתנה הרבוע בה כאשר היתה עדשה מצומצמת עד שתהיה העדשה בו כמו עגולה ברבוע שלמות צלעות המקיף זאת העגולה אולם כאשר נוספת המחיה על זה השיעור עד שיהא מרובע כעדשה ישקע בתוכה הנה היא תטמא על איזה פנים שתהיה ושמור אלו השרשי' ואמר יתברך בשאת (ויקרא י"ג:י') והיא הפכה שער לבן ומחית בשר חי בשאת ואמר בספרא יכול לא תהיה טמאה עד שיהא בה שער לבן ומחיה ת"ל (שם) צרעת נושנת היא היא טמאה ואינה צריכה דבר אחר עמה הנה התבאר שהיא תטמא באחד מהם כמו שהקדמנו פעמים ואמנם אמרו בשר חי ושער לבן ליתן לנו השיעורים שהיא לא תהיה נגע עד שיהיה בה כדי לקבל שער לבן ומחיה וכבר אמרנו שהפחות שיהיו שנים באמרו שער לבן פחות מה שיהיו שני שערות ומאשר אמר בשר חי ושער לבן ולא אמר בבשר החי שיעור הנה יצטרך שיהיה הבשר החי צמיחת השתי שערות ובעבור זאת אמר שרוחב זה הנגע יהיה צמיחת ד' שערות להיות אפשר בה בשר חי בצמיחת שתי שערות ושער לבן בשתי שערות הנשארות אבל לאמרו בשר חי בשאת התחייב שיהיה הבשר החי ממוצע בנגע לא שיהיה מצדו לפי מה שהתבאר שהמחיה אמנם היא סימן טומאה כאשר היתה מבוצרת בתוך הנגע לא שתהיה מן הצד שיהיה על זה רחב הנגע צמיחת שתי שערות עד שיהיה אפשר להיות באמצעו מחיה צמיחת שתי שערות וישאר צמיחת שתי שערות מימין המחיה ושתי שערות משמאל המחיה וכאשר היה הנגע מרובע יהיה שיעורו צמיחת ל"ו שערות

והוא כגריס הקלקי לפי שרחבו ו' בארך ו' ויהיה ג"כ ארך ג' עדשים ברוחב ג' עדשים לפי שהעדשה אורכה צמיחת שתי שערות ורחבה צמיחת שתי שערות ר"ל המרובע המקיף כעדשה אשר הוא שיעור המחיה כמו שקדם וכלל אומר לך שהשיעור הלכה למשה מסיני ורמיזות רמז בו הפסוק וכבר כפלנו אלו השרשים ב' פעמים וכבר הודעתיך שאמרו צרעת צרעת לג"ש לפי שכל נגע צרעת לא יהיה שיעורה פחות מזה והוא אמרם בנין אב לכל הצרעת שיהיו כגריס:

משנה ב

זה מבואר על השרשים אשר הקדמנו והוא שהבהרת אמנם תטמא כאשר היתה כגריס ולמעלה והמחיה מכעדשה ולמעלה וכאשר נתמעטה המחיה מכעדשה הרי כבר טהר לפי שסר סימן הטומאה וכן כאשר רבתה המחיה טהור לפי שבהרת נתמעטה מכגריס לפי שכן הונחה הבהרת כגריס מצומצם ולזה לא תטמא אלא בכעדשה מצומצמת:

משנה ג

כאשר רבתה הבהרת הנה הוא טמאה מדרך הפסיון וכאשר נתמעטה המחיה סבר ר"מ שזה ג"כ פסיון לפי שבהרת כבר נמשכה בבשר חי אשר היה בתוכה וחכמים אומרים שהפסיון אמנם יהיה חוץ לנגע לפי שאם יפשה לתוך המחיה שבתוכה [טהורה] וראיית זה אמר נגע הנתק הקיש נגע לנתק מה נתק אינו פושה לתוכו כמו שיתבאר אף הנגע אינו פושה לתוכו:

ואמר רבתה המחיה טמאה הוא שתהיה כעדשה לבד אמנם אם נוספת על זה הנה היא טהור' כמו שקדם בהלכה אשר לפני זה והלכה כחכמים:

משנה ד

שלא יתמעטו מכשיעור. שלא תשוב להיות הבהרת פחות מכגריס ולא תשוב המחיה פחותה מכעדשה ושורש זה הענין כאשר אבארהו לך עתה וזה כי כאשר היתה בהרת גדולה רצה לומר יתירה מכגריס ובתוכה מחיה גדולה אם היתה תוספת הבהרת על המחי' שיעור צמיחת שתי שערות מכל צד ומעלה הנה היא טמאה ואם היתה פחותה מזה הנה היא טהורה לפי שבהרת נתמעטה במחיה לפי מה שקדם וזה מבואר כאשר הבנת כל מה שביארנו בזה הפרק:

משנה ה

זה המין אשר יסכים בו והוא שתהיה בהרת בתוכו בשר חי ובתוך הבשר חי בהרת שנית על זאת הצורה הנה יהיה בשר חי בתוך הבהרת החיצונה היה מוחלט בחיצונה אולם בבהרת הפנימית הנה הוא מוסגר מתחלתו עד שיראה אם יתחדש בו סימן טומאה ויהא

טמא או ישאר על ענינו ויהיה פטור מזאת הבהרת ור' יוסי אומר שזאת המחיה אשר על זה התואר אינה מחיה ובתוך זאת המחיה בהרת ולא תהיה המחיה סימן טומאה עד שתהיה כולה בשר חי ולא יהיה בתוכה דבר. עוד אמר שאם נעדר הבשר החי לא תהיה דבר בין שתי הבהרות ותחזור בהרת אחת ורבן גמליאל אומר נעיין אם היתה הבהרת הפנימית היא אשר נתרבתה בה הנה היא טמאה בפנימית לפי שהיא פשתה בעור והחיצונה טהורה לפי שהלכה המחיה או נתמעטה מכשיעור אם נשאר ממנה פחות מרוחב שתי שערות ואם היתה הבהרת החיצונה היא אשר נתרבתה בבשר החי אשר בתוכה ומיעטה המחיה או נעדרה בכללה הנה החיצונה טהורה שהפשיון לא יהיה למחיה שבתוך הנגע כמו שקדם אמרם שאין הנגע פושה לתוכה ורבי עקיבא אומר כמו שלא נחשוב זה הפסיון למחיה שבתוכה ולזה החיצונה טהורה כן לא נחשבה פסיון למחיה שבתוך חבירתה ולזה כאשר נמשכה הפנימית למחיה שבתוך הבהרת החיצונה אינו פסיון ואין הלכה כר"י והלכה כר"ע:

משנה ו

כעדשה. מבואר ענינו מכוונת השיעור כמו אמרם בש"ס מצומצם כאילו הוא לקח (שוה כעדשה) [עדשה בצומצים] ושם אותו שם ואין הלכה כר"ש אלא הפסיון בבשר אשר בין שתי הבהרות לפי הצורה הקודמת בפנים ואף על פי שיהיה זה הבשר בעל רוחב גדול ואם היה זה הדבר המותר בין שתי בהרות בהק פחות מכעדשה הנה הפנימית כאשר נמשכה בה וחזר לזה הבהק מראה מד' מראות הנה הוא פסיון לפי שהבהרת פושה לבהק ולא יטעך אמרם בספרא צרעת הוא (ויקרא יג) פרט לשפשתה לבהק לפי שענין זה המאמר שיהיה הפסיון מראה הבהק וכל המאמר הנאמר שם מורה על זה. ואשוב על שלימות ביאור ההלכה אולם החיצונה הנה היא לא פשתה לתוכה ותראה בפחות מכעדשה לפי שאם היתה כעדשה הנה היא מחיה לפי שכבר קדם לך שהמחיה מטמאה בכל מראה:

משנה ז

אמר ה' בנגעים (ויקרא יג) וראהו הכהן וטמא אותו ובאה הקבלה שיהא רואהו כאחת שאם היתה בהרת בחוטמו ושופע הילך והילך בראש אצבעו ושופע הילך והילך אינו טמא מכאן אמרו כ"ד ראשי איברים אינן מטמאין משום מחיה וענין זה המאמר שהנגע יצטרך שיהיה בא בשטח א' עד שיכללהו הכהן כלו בעיון א' וכאשר היה הנגע בא' מאלו הקצוות ומחיה בקצה האבר הנה יתחלף בשני שטחים להיות אלו הקצוות כדמות עגול

ולזה אם היה נגע אחד על אחד מאלו האברים ומחיה בקצתו הנה הוא לא יטמא ואע"פ שהמחיה בתוך הנגע שלא יראה הנגע בכללו וגם המחיה בשטח אחד:
ויבלות ידועות:
ודלדולין. הבשר הנמשך כמו המורסות הרכות:
וראש הגווייה. ראש האמה והוא ימנה ראשי אזנים באחד וכן ראשי הדדין ואין הלכה לא כרבי יהודה ולא כרבי אלעזר:

משנה ח

אמר ה' במראות נגעים (שם) עור בשר ר"ל הבהרת ומה שלמטה הימנה והיה בעור בשרו ולזה לא יהיה תוך העין ותוך האזן ותוך הפה ותוך החוטם ובקמטים והם אלו בשר הצואר ולא בבית השחי והם השחיים וכן הרגל והוא קערורית הרגל והצפרנים לפי שאלו כולן אינן עור בשר נראה לעין וכן הראש והזקן לא יטמאו בנגעי עור בשר ולשון ספרא יכול תהיה הבהרת מטמאה בראש ובזקן ת"ל (שם) נתק הוא צרעת הראש או הזקן הוא אין לראש ולזקן טומאה אלא טומאת נתקין בלבד והיא גרירת השער הטבעי וצמיחת השער צהוב שם כמו שיתבאר במקומו:
ושחין הוא הכאה בכל מה שיוכה באבן ועץ וברזל וזולת זה. מכוה הכאה באש או דבר שנתחמם באש כמו אבן וברזל חם ודומה:
וקדח. הנגע ההוה מליחה נשרפה בלהבה בגוף כמורסית והיציאות אשר ינקבו העור ויקרצוהו והוא נגזר מאמרו (דברים ל"ב:כ"ב) כי אש קדחה באפי ר"ל ההתלהבות ויקראו לאבר העלול מורד ואמרו עין שמרדה. ועניין אמרו בכאן המורדין שתהיה הנגע לחה לא יקח הבשר קישוי ולא בישול אבל יהיה בשר לח ויכאיב אותו ולזה הושאל לו שם מורד שיזיק לו המשוש ולא יסתיר אותו לפי שאין לו עור והוא אמרו (ויקרא י"ג:י"ב) את כל עור הנגע עור הראוי לקבל נגע פרט לשחין המורד ולמכוה המורדת ולקדח המורד ואמרו אין מצטרפין בנגעים ר"ל כי כאשר היה הנגע קצתו בעור הבשר וקצתו באלו מקומות הנזכרים. ואין הנגע פושה לתוכן כי כאשר היה הנגע בצד אחד מאלו המקומות הנה הוא טהור כמו שביארנו בראש המסכתא וכן כאשר היה הדבר אשר בתוך הנגע אחד מאלו לא נחשוב אותה מחיה וכאשר נהפך כולו לבן ונשארו ממנו אלו המקומות על ענינו הנה הוא טהור למאמר השם את כל עור הנגע ואלו המקומות אינן ראויות. אם הוסר נגע הראש והזקן משרשו והיה קרחת בכלל מקום אחד הנה הוא אז יטמא בנגעים וזה לשון התורה (שם) וכי יהיה בקרחת או בגבחת וזה אמרו חזר הראש והזקן ונקרחו או כאשר התבשל זה הנגע והתחיל בקושי הנה הוא אז יטמא

בנגעים וזה דין תורה והיה במקום השחין שאת לבנה והיתה מחית המכוה בהרת והוא אמרם ונעשה צרבת מאמרו צרבת השחין ר"ל רושם וסימן ואני אבאר לך במקומו' מזאת המס' (ראית) [צרבת] השחין והמכוה הנזכר בתור' שהיא אשר התחיל' להתרפא ולא הושלמה רפואתה ונתקשה בתכלית הקושי אבל עם היותה מטמאה בנגעים הנה היא לא תצטרף בנגעים אבל הוא כאשר הנגע משותף בין השחין והמכוה או בין ראש וזקן לא יתחבר וישלים השיעור מהן יחד אמר (שם) ובשר כי יהיה בו בעורו שחין ונרפא או בשר כי יהיה בו מכות אש מלמד שאין השחין והמכוה מצטרפין זה עם זה להיות הכתוב מבדילן וכאשר היה כחצי גריס בשחין וכחצי גריס במכוה אין מצטרפים וכן ראש וזקן ואמר בראש או בזקן מלמד שאין מצטרפים זה עם זה ואין הנגע פושה לתוכן ואע"פ שנצרבו בו כמו שביארנו ואמרו בספרא כשם שאין מצטרפים זה עם זה כן אין פושין מזה לזה:

ואמרו אין מטמאין משום מחיה כמו שביארנו והוא שיהא שחין או מכוה בתוך הבהרת ואע"פ שהוא נעשה צרבת הנה לא נחשוב אותו מחיה אבל מעכב את ההופך כולו לבן לפי שהוא ראוי לנגעים ר"ל קרחת וגבחת ושחין ומכוה שנצרבו כמו שביארנו וכבר אמרנו שכל מה שהוא ראוי לנגעים מעכב כאשר נהפך כלו לבן וכסתה הצרעת את כל עור הנגע עור הראוי לנגע והראש והזקן שלא העלו שער קודם שיצמח בהן שער אולם בזקן הנה זה ידוע ובראש לפי שהוא כבר יולד למעלה משער הראש ויצמח אחר זה או לא יצמח:

והדלדולים שבראש ושבזקן כאשר יתלו מהן יבלת ומורסה (רבה) [רכה] ומראה דמות הבשר בלתי שער עליה ובלתי ספק (הנה) שדיניהן כדין עור הבשר שמטמא בנגעי עור בשר ומעכב את ההופך כלו לבן:

פרק ז

משנה א

אמר יתברך אדם כי יהיה בעור בשרו מן הדבור ואילך לאומרו יהיה בלשון עתיד: בקמט ונגלה. שהאדם כאשר היה שמן הגוף עוד נכחש בשרו ונתגלו ממנו הנגעים אשר היו נסתרים וכבר ביארנו במה שקדמנו שראש והזקן כאשר היו בלתי שער אולם אם לא יצמח שער כלל הנה היא תטמא בנגעי קרחת וגבחת והשחין והמכוה והקדח כאשר היתה לחה והיא אשר תקרא מורסא כמו שביארנו שהיא אז לא תטמא במין ממיני הנגעים וכאשר נעשו צרבת שהתחיל בקושי הנה אז תטמא בסימני שחין ומכוה כמו

שקדם וכאשר (חיו והוא) נתרפאו רפואה שלימה ר"ל השחין והמכוה הנה הם יחזרו כעור הבשר ויטמאו בסימני עור בשר והוא ענין אמרו וחיו ואני אבאר זה כולו במה שאחר זה ואמר עד שלא נעשו צרבת ענינו שהתחדש הנגע בו בהיותו כדין עור הבשר קודם שיתפשט בעור ותהיה בהרת טמאה בלי ספק ואחר זה נולד צרבת אשר טהר זאת הנגע אשר היה בעור הבשר בחדוש השחין או המכוה בה כמו שהתבאר בסוף הפרק הראשון מזאת המסכת עוד חיו השחין והמכוה ר"ל שחזרו לדין עור הבשר וחזר זה הנגע טמא וחכמים מטהרין לפי שהם אומרים מאשר נדחה ואמנם יטמא הנגע כאשר לא יחדש לו מה שיחייב דחייתו ויציאתו ממה שיהיה נגע מאשר טהור בגוף עד עתה והלכה כחכמים:

משנה ב

זה המאמר דבק באשר לפניו וזה שזאת הבהרת אשר מנה ואמר שהן טהורין מפני זמן מה או ענין מה כאשר משתנה מראיה והתחזק לבנות' או החסיר אחר זה הזמן או אחר הסרת הענין כמו שישתנה מראה הבהרת אשר היתה בה והוא עובד כוכבים או קודם מתן תורה אחר הכנסו באמונה או אחר נתינת התורה או שנשתנה מראה הבהרת אשר היה בקמט אחר שנגלה ראב"ע אומר שהוא טהור כאשר הגיע לנגע טהור ור"א חסמא אומר שהיא כאשר התחזקה לבנותה אז יהיה טמא ונאמר שהנגע אשר התחיל חדושה ור"ע אומר תראה כתחלה:

ואמרו הנה כסיד ההיכל וכצמר לבן אין הכונה בזה שהיא תהיה כסיד ההיכל ותחסר לבנותה ותחזור כצמר לבן או לפי שכבר ביארנו בראש המס' שצמר לבן אצל חכמים יותר חזק הלובן מסיד ההיכל וביארנו ענין זה ואמנם ירצה בזה שהבהרת עזה אשר היה מראה כשלג חזרה למראה סיד ההיכל או מראה השאת אשר היא צמר לבן או כקרום ביצה וכאילו הוא יאמר שאין הפרש בין חזרת מראה חבירתה אשר היא שאת או מראה תולדתה או מראה תולדת חבירתה והוא אמרו ונעשית מספחת שאת או מספחת עזה וזה שהמראה אשר חלש לבנותה קרא השם מספחת והוא אמרו (ויקרא י"ג:ו') והנה כהה הנגע מספחת היא ובא אלינו הפירוש שאמרו בכאן כהה אינו רוצה בו שחסר לבנותה עד שחזרה יותר חלושה מקרום ביצה שהוא סוף מראות הנגעים לפי שכל מה שהוא פחות לובן מקרום ביצה הנה הוא בוהק כמו שכבר התבאר ואמנם ירצה בזה שהוא חסר ממה שהיה ולא יצא מד' מראות נגעי' והוא אמרם בספרא והנה כהה יכול למטה מד' מראות ת"ל הנגע אי הנגע יכול במראיו ת"ל כהה הא כיצד כהה מן הכהה לא למטה מד' מראות וכאילו הוא בזה הכלל ואמר בכאן נעשית המספחת שאת רוצה לומר ירד

מלובן השאת והוא מראה אשר בין ראש מראה השלג עד ראש מראה השאת והבן זה והלכה כרבי עקיבא:

משנה ג

כבר התבאר בג' מזאת המס' [מ"ג] שסימני טומא' בנגעי עור בשר שער לבן או מחיה או פסיון ובנגעי שחין ומכוה שער לבן או פסיון ובנגעי קרחת וגבחת אשר בו שני שבועות כמו שקדם והוא ההיקש בשאר נגעים וכוונת זאת ההלכה שהוא יחשוב לטמא או לטהר וקודם שידבר בזה ולא התעכב התחדש בנגע (חלוף) [חדוש] מה שהי' חושב שיאמר שהוא ישפוט כפי הענין האחרון ולא יאמר כמו שהיה חושב לפי שאם דינו שיחליט לא יוכל להסגיר לפי שאין מסגירין את המוחלט כמו שקדם זה בשאר הענינים:

משנה ד

התולש סימני טומא' הוא שיסיר שער לבן או יחתוך המחיה והדומה לזה וכבר השרשנו בשלישי ממכות (דף יג:) שכל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה ואמר יתברך (דברים כ"ד:ח') השמר בנגע הצרעת הנה כל מי שיסיר נגעי צרעת מגופו או מגוף חבירו או מן הבגד ילקה מלקות. זה הענין עמידת הגדרים כמו שיתלה באיסור והיתר ויצטרכו בזה תנאי עמידת הגדרים כולן ר"ל עדי' והתראה והדיינין כמו שהתבאר במקומו אולם ענין הטומא' והטהרה הוא כמו שנזכיר שאם הוסר הנגע קודם שיראהו הכהן הנה הוא טהור ואם היה הסרתו אחר החלט הנה הוא טמא ואם הסיר אותו בתוך ימי הסגר הנה זה שאל ר"ע לר"ג ור"י הולכי' למקום שהוא ולא היה אצלם בזה תשובה וענה עליו בתשובה מורה שהוא טהור וכבר ביארה התוספתא ענין ראיות ר"ע והוא אמרם בכאן ענין מה עד שלא בא אצל כהן טהור לא מפני שלא ראה כהן סימני טומאה אף תוך הסגר טהור עד שיראה כהן סימני טומאה אמרו לו יפה אמרת ולא יטעך אמרו אף תוך הסגר טהור שתחשוב שזה יסתיר השרשים אשר התבארו בתחלת הסדר [אבל משנה שלמה היא בפ' דלקמן מ"ח ובפ"ק דמגילה (משנה ז)] שהמצורע מוסגר טמא לפי ששיעור המאמר כן אף תולש סימני טומאה תוך הסגר טהור יהיה אחר שלימות ימי ההסגר אי לא ימצא בו הכהן סימן טומאה ולא תקדים לו ג"כ ראיות סימן עוד חזר והסכים עמו ת"ק כאשר הוסרו סימני טומאה אחרי החלט ואמר מאימתי הוא טהרתו והלכה כחכמים וכר"ע:

משנה ה

בעבור שדבר בתולש סימני טומאה מהנגע דבר במי שיחתוך הנגע בכללו וכבר ביארה התוספתא כי כאשר חתך הבהרת בכללה עם קצת בשר חי המקיף בה משטח הגוף

הנה אין לו טהרה עולמית לדברי הכל ושהוא כאשר חתך קצת הבהרת ונשאר ממנה כל שהוא הנה הוא יטהר כשתפרח בכולו לדברי הכל אמנם חלקו במשנה כאשר חתך בצמצום והלכה כחכמים עוד אמר כי כאשר היה נגע בעור הערלה ימול ואע"פ שהוא יחתוך הנגע ואין המאמר על יום שמיני לפי שזה מבואר כי כאשר היתה מילה בזמנה שהיא דוחה שבת אשר הוא איסור סקילה ואיך לא תדחה הצרעת שהוא איסור לאו כמו שזכרנו ואמנם המאמר בכאן במילה שלא בזמנה שהיא תדחה צרעת לפי שהמילה מצות עשה וחתוך הצרעת מצות לא תעשה ומן השרשים אצלנו כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה:

פרק ח

משנה א

דע שהמצורע כאשר היה מוחלט באי זה סימן מן הסימנים היה להחליט או כאשר היה מוסגר עד פרחה הצרעת ונהפך לבן בכולו הנה הוא טהור כמו שבא הכתוב ואמנם כאשר נפטר ויצא טהור כאשר היתה הבהרת אין בה סימן טומאה ואח"ז פרחה בכולו הנה הוא טמא וכן כאשר בא בתחלה לפני הכהן והוא כולו לבן הנה הוא טמא ג"כ לפי שהפסוק לא ישפוט בו בטהרה אלא אחר הקדמת הטומאה ולשון ספרא יכול הבא כולו לבן בתחלה יהא טהור ת"ל (ויקרא י"ג:י"ג) הוא טהור ואין הבא כולו לבן בתחלה טהור אלא טמא וזהו ענין אמרו הפורח מן הטהור טמא וכבר התבאר בספרא הפורח מתוך הסגר טהור להיו' המוסגר טמא כמו שהשרשנו הנה כבר הקדימו הטומא' [וז"ש הפורח מן הטמא טהור]:

ואמרו חזרו בו ראשי אברים טמא ר"ל זה אשר נהפך כולו לבן אחר הטומאה אשר הוא טהור כאשר חזר ואפי' בא' מראשי אברים בשר חי הנה הוא טמא ואע"פ שראשי איברים לא יתטמאו במחי' במה שקדם וזה למאמר השם (שם) וביום הראו' בו בשר חי יטמא כאשר לא נראה ובתנאי שיהי' מכעדשה ולמעלה כמו שאמרו נאמר כאן בשר חי ונאמר להלן בשר חי ר"ל במחיה מה בשר חי האמור להלן בכעדשה כמו שביארנו בששי [מ"ב] אף כאן בכעדשה ואם פרח כל העור מאיש טהור ר"ל אחר שנפטר אשר הוא טמא כמו שביארנו עוד נתגלה ג"כ ממנו ראשי אברי' הנה הוא נשאר בטומאתו ואיך מה שיתגלה בשר חי הנה הוא טמא עד שיתגלה כולו וישוב לבהרת אשר נפטר בה כמו שהיה קודם הצמיחה שהוא אז טהור להסרת הפסיון:

משנה ב

נולדה בו מחיה טמא כמו שבא הפסוק וביום הראות בו בשר חי יטמא ור"י אומר מחיה סימן טומאה ושער לבן סימן טומאה וכמו שהוא יטמא בחדוש מחיה כן יטמא בחדוש שער לבן וחכמי' יביאו ראי' מאמרו (או כי ישוב הבשר החי) [וביום הראות בו בשר החי] אמרו בשר חי מטמא [כשיחזו'] ואין שער לבן מטמא ירצה להפוך כולו לבן והלכה כחכמי':

משנה ג

אמר כיכאשר היה שער לבן במקומו הנה הוא טהור ואפי' אצל ר' יהושע וכבר ביארנו שענין שחזרו ראשי אברי' שישוב בשר חי ואפי' כעדשה בראש אבר א' מהן ואמר פרחה במקצתו טמא פרחה בכלו טהור להודיעך שאין מתנאי אמרו יתברך (ויקרא יג) כולו הפך לבן שיחזור ברגע אחד אבל אע"פ שפרח בו מעט מעט בעת שיכללהו טהור:

משנה ד

שבפריחתן טהרו טמא. הוא אשר אמרנו שהוא היה טמא עוד פרחה בכולו והיה טהור ואם פרח לראשי אברים אשר בכלל הצרעת להחזיר טהור כאשר נתגלה ממנו הנגע וחזר בה בשר חי כעדשה הנה יחזור טמא וכן אמרו כשחזרו טמאים וכן ג"כ הוא אשר היה טהור כאשר תכלול אותו וחזרה וכסתה שנית הנה הוא יחזור טהו' ואם תתגלה אחר זה יחזור טמא וכן תמיד אפילו מאה פעמים כאשר יתגלה ממנו אבר יטמא וכאשר יכללהו בצרעת טהור וזה לשון התורה אמר (שם) וראה הכהן את הבשר החי וטמאו ואמר אחר זה או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן וטהר הכהן את הנגע:

משנה ה

זאת ההלכה כולה כבר השרשנו אותה בפרק הששי מזאת המסכתא ואמרו אע"פ שנעשה מקום המחיה בהרת ירצה בו זה החלק אשר היה נשאר מן הגוף והוא כחצי עדשה סמוך לראש או למחיה אשר נשארת מהגוף קודם שישובו אלו המקומות הראויין לבהרת הנה הוא טמא עד שתכלול הצרעת לראש או לזקן או יקרחו וכן השחין והמכוה כאשר נעשו צרבת הנה כבר היו ראויין לנגעי הבהרת ולזה מעכבין:

משנה ו

בהרת טמאה היא אשר תהיה לה שער לבן או מחיה או פסיון ואודיעך בכאן כי כאשר היו באדם ב' בהרות אחת טמאה ואחת טהורה ופרחה הצרעת בכולו מן הטהורה הנה הוא טהור ולא נשימהו כמו פרח מן הטהור שהוא טמא כמו שקדם:

אע"פ שמדובקים זה בזה והן נראין כאחת טהור. הענין בזה המאמר כי כאשר פרחה הצרעת בכל גופו וכללה ב' אברים מתדבקים הנה התדבקותם לא יועיל אלא משירבה הלובן יכלול אותן יחד כמו שיכללהו האבר האחד ואם היו שתי אצבעות דרך משל כאשר יתפרקו יראה במה שביניהם בשר חי וכאשר חוברות ויראה כא' יראה הלובן כולל להן הנה הוא טהור וזהו ענין אמרו אע"פ שמדובקים זה לזה ר"ל אע"פ שלא יראה כולו לבן אלא אצל חבורם קצת לקצת הנה הוא טהור ואמר יתעלה כאשר יתלבן כולה (ויקרא י"ג:י"ג) והנה כסתה הצרעת ולזה יצטרך שיהיה למראה הלובן אשר יכלול כל גופו צרעת לא בהק וכאשר כלל גופו אחת מד' מראות או כולן הנה הוא הטהור כמו שהתבאר בראש המסכתא שהן מצטרפין לפטור את ההופך כולו לבן אולם אם כללו הלבן וקצת זה הלובן צרעת וקצתו בוהק הנה הוא טמא עד שישוב זה הבהק לא' מד' מראות ואם כללה הצרעת יהיה טהור כמו שאמרנו עוד נתגלה ממנו ראשי אברים אם להם לא תשוב בשר חי אבל יתנגד הלובן ממנו עד שישוב בהק הנה הוא טהור כמו שהיה לאומרו (שם) וביום הראות בו בשר חי יטמא לא מקום לבן ואמר יתעלה (שם) או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן ולא אמר ונהפך לצרעת כמו שאמר תחלה וכסתה הצרעת הנה יתבאר מכל זה שאצל פריחת. הצרעת לא יטהר ונאמר בו כולו הפך לבן עד שיחזור מקום הבוהק צרעת ואצל הראות בשר חי אחר זה לא יטמא בו עד שיחזור ממנו הלובן לגמרי והבוהק לא ישאר הבשר בזה הבשר החי. חזרו בו ראשי איברים פחות מכעדשה ר"ל כי אשר היה בשר כעדשה ופחות מכעדשה מזה העדשה בהק ר"מ אומר שזה הבשר החי אינו כולו בהק אבל אשר בו מן הבהק פחות מכעדשה וכל פחות מכעדשה לא יתחבר אליו הנה הוא טמא זה המאמר אמר אותו ר"מ לדברי רבי יוסי אשר יאמר כי כאשר יראה בשר חי בראשי אברים לא יטמא עד שיהיה כעדשה ואמר לו ר' מאיר לפי זה הדעת ואפילו היה קצת העדשה ההיא בוהק אמנם אצל ר"מ הנה יאמר שבשר חי כאשר יראה כאשר נהפך כולו לבן הנה הוא טמא בכל שהוא כמו שהתבאר בספרא וחכ"א שאצל פריחת הצרעת בגופו כאשר כללתו כולו זולת פחות מכעדש' בשר חי וישלם שלמות השיעור כעדשה בהק הנה הוא נשאר בטומאתו ונאמר שכעדש' בכללו בשר חי יחשב לאמרו והנה כסתה הצרעת וזה בהק כמו שקדם אמנם כאשר כללה הצרעת וטהר ונתגלה ממנו בשר חי כעדשה וממנו קצתו בהק ר"ל קצת זאת העדשה הנה אינו סימן טומאה ולא נחשוב אותה כולה בשר חי עד שיתגלה בשר חי מן בהק כעדשה כמו שהשרשנו ואין הלכה כר"מ:

משנה ז

כבר ביארנו כי כאשר יבא בתחלה לפני הכהן והוא כולו לבן הנה יקרא הבא בכולו לבן ושהוא טמא וכן אמר בכאן יסגיר וכבר ידעת שהמוסגר טמא ואם התחדש לו שער לבן יחליט ואם התחדש לזה השער לבן אשר החליטו בו מה שאמרו בו שהוא רושם טומאה ואלו הדברים אשר מנו אפשר איזה מהן שיזדמן עוד חידש לו סימן טומאה אחר אם מחיה או שער לבן הנה הוא טמא ואם לא יתחדש לו שער לבן אחר ולא מחיה אבל הציל מן השער הראשון אשר החליטו בו מא' מאלו ההצלות ולא יתחדש סימן טומאה הנה הוא טהור ואמרו וכולן שחזרו בהן ראשי אברים הרי אלו כמו שהיו הוא לפי מה שאספר לך וזה שאשר ישפוט עליו בטומאה עוד תכללהו הצרעת הנה הוא טהור לפי מה שהתבאר וכן מה שיכללהו הצרעת קודם שיגיע לכהן והסגירו וטהר אחר ההסגר כגון שלא התחדש לו סימן טומאה או שבא כולו לבן אחר החלטו והוסר הדבר אשר החליטו בו וחזר טהור כמו שהתבאר בזאת ההלכה הנה כל אחד מאלו השלשה אישים אשר זכרנו כולן טהורים הראשון מפני כלל הצרעת אשר התחדש בהן הכללות אחר הטומאה והשני כלל אותו קודם הגעתו לפני הכהן עוד נסגר ונפטר והשלישי כללתו קודם בואו לפני כהן עוד הוסגר והוחלט ונפטר אחר החלט בסור סימן הטומאה הנה כל אחד מהן כאשר נתגלה ממנו ראשי אברים לפי מה שספרנו שנתגלה ממנו בשר חי כעדשה שהוא יחזור כמו שהיה קודם. אם היה לבן ונתגלה בשר חי חזר טמא כמו שהיה קודם שיכללהו הצרעת ואם כללהו הצרעת אחר זה וכסה אלו המקומות אשר נתגלו חזר טהור וכבר ביארנו בזה מפרק שענין אמרו פרחה מקצתו טמא בכולו טהור שהוא אפילו תוסיף בתחלה עד שיכללהו הנה הוא טהור ולא נאמר עד שיכללהו ברגע אחד ואז יהיה טהור אמנם כפל אלו הדינים בכאן ואע"פ שכבר זכר זה הדין בעצמו בזה הפרק וכן זכר חזרת ראשי אברים ואמר נתכסו טהור נתגלו טמא אפי' מאה פעמים כדי שלא תחשוב שזה אמנם הוא סימן הופך כלו לבן אחר החלט אולם מי שיכללהו קודם שיבא אל הכהן הנה א"צ ללמדך שהן כולן שוין באלו הדינים כמו שאבאר:

משנה ח

זה כולו מבואר וכבר הקדמתי לך שרשו וכבר ביארנו דין המוסגר והמוחלט בתגלחת ובצפרים בפרק ראשון מכלים. ושהענין מטמאין בביאה כאשר יכנס באהל נטמא כל מה שבו על התנאים אשר נתבארו בי"ג מזאת המסכתא:

משנה ט

בהרת גדולה היא כללות הצרעת לכל הגוף וא"ר ישמעאל כאשר נתגלה כעדשה בראשי אברים הנה הוא טמא כדין חזרת ראשי אברים בהפך כולו לבן והוא בעל בהרת גדולה ור' אלעזר בן עזריה אומר שהוא מעת בואו אל הכהן היה כולו לבן ובו מחיה ודינו כדין בעל בהרת קטנה וכאשר נתגלה ממנו כעדשה בראשי אברים לא תטמא משום מחיה בבהרת קטנה כמו שכבר השרשנו פרק הששי והלכה כר' ישמעאל:

משנה י

בהלכה ראשונה אם ראה הכהן כאשר הלכו סימני טומאה היה פוטר אותו וכאשר תפרח הצרעת בכל גופו אחר זה יהיה טמא לפי מה שהשרשתי לך שהופך כולו לבן מתוך הפטור טמא ובהלכה השנית בעת שהיה בו בהרת ואין בה כלום לא ראהו הכהן היה מסגירו לפי מה שקדם בזה וכאשר תפרח בגופו אחר זה יהיה טהור לפי מה שהתבאר שהופך כולו לבן מתוך הסגר טהור וכאשר עזב עצמו עד שפרחה בכולו יהיה טמא לפי מה שקדם שהבא בכולו לבן יסגיר וידוע שכל מוסגר טמא:

פרק ט

משנה א

ידוע שבטברי' מים חמים ואמרו שמימיו חמים הוא מאשר עוברי' על מקור גפרית ודומיהם ואין דינם דין חמי האור וכבר קדם בפרק הג' באור כל הסימנים:

משנה ב

כבר קדם ביאור ההלכה הזאת וזכר שרשה בסוף הפרק הששי ולא נשאר לנו תוספת ביאור בסיפור השחין והמכוה וזה שהגשם כאשר יתנגע ונבקע העור ונתפשט באי זו סבה שיהיה אם בסבת האש או בסבה אחרת הנה זה המקום הנפשט לא יטמא בנגעים כל מה שהוא הבשר מגולה והוא אשר יקרא מורד וכאשר בושל הנגע ונתכסה הבשר והעור ולא נשאר בו רושם לבד כמו שישאר בשאר הנגעים והמורסות הנראות שהוא אז דינו כדין העור הבריא אשר לא נוגע ויטמא בנגעי עור ובשר וכאשר בישל והתחיל להתקשות ונתלקח בעליונו קרום דק אז יקרא שחין או מכוה או קדח כפי סבתו ואז יטמא בנגעי שחין ומכוה הנזכרים בתורה והרושם אשר ישאר בגוף אחר שלימות רפואתו והתכסותו ותדמה שטוחה בעור יקרא צלקת ולשון ספרא (ויקרא י"ג:י"ח) ובשר כי יהיה בו בעורו שחין יכול למורד ת"ל ונרפא אי נרפא יכול עד שיהיה צלקת ת"ל שחין הא כיצד נרפא ולא נרפא וכן הוא אומר צרבת השחין עד שתקרום כקליפת השום

ודין הקדח והשחין דבר א' לפי שהן שני מינין מן השחין אם הית' סבתו מליחה שורפת יקרא קדח מכוה ואם היתה בסבת הכאה באבן או בעץ יקרא שחין ובספרא אין לי אלא שחין שעלה מאליו מניין לקה בעץ ובאבן ת"ל שחין שחין ריבה:

משנה ג

כבר קדם שהשחין והמכוה לא יתטמאו במחיה ואמנם סימן הטומאה בהן שער לבן או פסיון וכבר קדם ששחין ומכוה אין פושין לעור הבשר ולא עור הבשר פושה לתוכן ואמנם יהיה הפסיון בשחין עצמו. וידוע שכף האדם לא יצמח בו שער והניחו לרבי אליעזר זאת ההנחה והוא שיהיה בכף שחין על התאר המותנה בו ובהרת בכלל זה השחין כבר כללהו ואשר יסגיר והקשו לו מה יהיה זה סוף ההסגר ששער לבן לא יצמח בזאת הבהרת ולא מחיה תטמא בה ואין לה מקום שתפשה לפי שבתוך השחין ועור הבשר יוסיף ואין השחין פושה לעור הבשר ואמר להם תועלת ההסגר שמא תכנס ביום ז' עד שתשוב כגריס ויפטור אותו הכהן ואחר זה תפשה בשארית השחין אשר כנסה ממנו ויהיה הפסיון ויהיה מוחלט לפי שהפסיון מטמא אחר הפטור כמו שקדם בג' ואמרו לו אפשר כאשר היתה הבהרת כסלע כמו שהנחנו שהיא אפשר שתכנס ותעמוד על כגריס ואם היה מקומו כגריס מה תועלת ההסגר רוצה לומר אם היה בתוך הכף שחין ובהרת כגריס בתוך השחין:

ואמר לא שמעתי. ר"ל לא (נשמע) [שמעתי] תועלת ההסגר בזאת ההנחה השנית וא"ל רבי יהודה בן בתירה שאנחנו (נאמר) *[נחקור] בזאת השאלה מעט ואמר לו רבי אליעזר אם תמצא פנים יחייב בו הסגר ותראה תועלת ההסגר *(הנה הוא טהור) ואם תקיים הטענה שלא יהיה צריך הסגר לא אקבל ממך דבר שאני קבלתי שהוא צריך הסגר ולא אדע איזה דבר אפשר להתחדש בזה ההסגר ממה שיחייב טומאה ממה שהוא תכלית ההסגר ולמדנו מר' יהודה בתועלת ההסגר כמו שתראה ואמר שמא יולד לו שחין שהשחין פושה לשחין כמו שהשרשנו וזה מאמר אמתי:

פרק י

משנה א

כבר ידעת שהנתקים הם נגעי ראש או זקן וידוע שהראש והזקן אין מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה וידעת שאלו הנגעים אשר יהיו באלו שני המינים הוא שיעדר השער הטבעי ויצמח בו שער צהוב דק או הפסיון והוא המשך הנתק ונפילת השער וזה אמרו בזה שער צהוב וצהוב הוא מראה הזהובה והוא מראה מעורב מאדמימות וירקות אמרו

למה הוא דומה לתבנית הזהב וזה ענין לקוי לפי שלקה אמרו למי שהוכה באיזה פנים מן ההכאה ויקראהו הפסד מראה השער לקוי ונשאר אמרו יתעלה דק אמר ר"ע עניינו קצר ואמר שאמרו צהוב דק הוא לקוי קצר ור' יוחנן בן נורי אומר שענין דק רקיק אם קצר אם ארוך והביא ראיה ממאמר שאומר קנה דק ומקל דק ואע"פ שהוא ארוך וזהו ענין אמרו דק לקוי קצר או דק לקוי ארוך ר"ל שהוא טמא ודק יקרא בין שתהיה לקוי ארוך או לקוי קצר כאשר יהיה רקיק ור' עקיבא יקח ראיה מאמרם דק שערו של פלוני ר"ל קצר לא עבה ולזה לא יטמא אצלו לא דק ולא ארוך ואינו סימן טומאה וזה אמרו לא דק לקוי ארוך והלכה כר' עקיבא:

משנה ב

מבוצר. שהיה זה השער באמצע הנתק והנתק מיותר עליו מכל צד ושלא מבוצר שיהיה זה השער בצד הנתק:

הפוך ושלא הפוך. בין שיתחדש השער הצהוב בנתק וזהו הפוך או תקדם חדוש השער הצהוב לחדוש הנתק וזהו שלא הפוך לפי מה שהתבאר במחיה בפרק הד' ור' שמעון אומר שאינו סימן טומאה אלא אם היתה הנתק הוא אשר הפכו וחזרו צהוב דק כמו שער לבן בבהרת לפי מה שקדם ביאורו וזה אשר דן רבי שמעון מבואר כאשר הבנת שני שרשים אחת מהם שבבהרת כאשר היה בתוכה שער צהוב ושער לבן הנה היא טמאה מאשר בא ב' שערות לבנות בתנאי והשרש השני שהנתק כאשר היה בו שער צהוב דק לבדו הוא טמא אולם אם יצמח שער (צהוב) בזה הנתק עם השער צהוב הנה הוא טהור וזה למאמר השם ושער שחור אין בו וזו ראיה שאם היה בו שער שחור עם השער צהוב הוא טהור ורבי יהודה אומר שכל מי שנתנה בו שיחדש השער אחר הנגע לאומרו יתברך (ויקרא י"ג:י') בו הפך כמו שנאמר בצרעת עור בשר והיא הפכה שער לבן והנתק אשר נאמר בו ולא היה בו שער צהוב ולא אמר ולא הפך שער *לבן והכונה כי כאשר היה שם שער צהוב הנה הוא טמא בין שקדם שער צהוב לנתק או שקדם נתק לשער צהוב והלכה כר' יהודה:

משנה ג

כבר הודעתיך שהנתק הוא הסרת השער מקצת הראש וקצת הזקן ואם היה בזה המקום שתי שערות מן שער צהוב דק הנה הוא טמא וכן אם נמשך הנתק בראש או בזקן הנה אם היה עם זה השער צהוב ב' שערות שחורות הנה הוא (טמא) ואם היה זה השער צהוב צמיחה בנתק הנה יקרא הצומח ואם היה נשאר בנתק עם הב' שערות השחורות ולא עלה עם השער הצהוב הנה יקרא המשואר וכולן מצילין וענין מצילים כי כאשר

היה עם השער צהוב הנה זה הנתק טהור וההפרש שביניה' שהצומח כאשר יצמח יציל והמשואר כאשר נשאר תוך הנתק עד שיהיה מבוצר הנה הוא יציל ואם היה מצד הנתק הנה הוא לא יציל לפי שזהו כמו תבנית הנתק שיקרח מקום וישאר השער בו סביב ואם היה זה (הצהוב) [שחור] אשר בצד הנתק רחוק מכלל שער הראש או הזקן הנה הוא ג"כ יציל וזהו אמרו עד שיהיה רחוק מן הקמה שתי שערות עוד ביאר שאמרו בשער שחור צמח בו יצטרך שיהיו משתי שערות ולמעלה ושתיהן שחורות אולם אם האחת לבנה או צהובה ואחרת שחורה אינן מצילין:

משנה ד

כבר קדם לך דעת רבי מאיר שהוא יסבור בשער צהוב שקדם שהוא אינו סימן טומאה והוא יאמר בכאן שכל מה שאינו סימן טומאה הנה הוא יציל ויהיה דינו דין שער (צהוב) וכבר אמרנו שהלכה כרבי יהודה.

משנה ה

פסוקי התורה בנתק כי כאשר לא יהיה בו לא שער שחור ולא שער צהוב שהוא יעמוד ז' ימים ואם נשאר על ענינו ולא יתחדש לו לא שער שחור ולא צהוב ולא שער פשה הנה דינו שיגלח סביב ויעמוד ז' ימים שנית והוא אמרו (ויקרא י"ג:ל"ג) והתגלח ואת הנתק לא יגלח ולימד אותנו איך יהיה הגילוח סביב הנתק בסוף שבוע ראשון וממה שראוי שאזכור אותו בכאן שהנתק מטמא במראה עמוק ושלא במראה עמוק ואמנם זכר השם בנתקים מראה עמוק למה שהתבאר בקבלה והוא אמרם יכול אם נתקו אדם יהא טמא ת"ל מראה עמוק מה מראה עמוק בידי שמים אף אני אין לי אלא בידי שמים אולם נגעי עור הבשר לבד הנה לא יקרא נגע ולא יטמא בפסיון אלא אם (לא) היה מראהו עמוק כמו שהיה בא בהפסוק ואמרו מראהו עמוק ולא ממשו עמוק כמראה חמה עמוקה מן הצל לפי שזה יראה לראות עין הצל ממעל השטח המאיר. ואשוב אל שלמות ביאור ההלכה אמר וחזר שער צהוב וכן בפסיון ר"ל אם הלך שער צהוב שהוחלט בו ונולד לו פסיון שהוא נשאר בטומאתו בין הסגירו בזה השער הצהוב בתחלה או בסוף שבוע א' או בסוף שבוע שני או אחר הפטור לפי מה שביארנוהו בנגעי עור בשר בפ"ה [מזאת המסכת] וכאשר הבנת מה שאמרנוהו תהיה אצלך זאת ההלכה פשוטה לא תצטרך ביאור:

משנה ו

כבר קדם לך ששער שחור הנשאר בתוך הנתק יציל ובתנאי שהוא מבוצר וזה לאמרו ושער שחור אין בו ובאה הקבלה עד שיהא בתוכו ולזה השרש כאשר יהיו ב' נתקים זה בצד זה ושטה של שער שחור ביניהן וחבר הנתק בנתק משני צדדי' וישימם יחד נתק א'

ושער שחור בתוכו ולזה אמר משני מקומו' טהור וזאת היא הצורה ודע ששיעור הנתק כגריס למאמר השם נגע הנתק הקיש נתק לנגע מה נגע כגריס אף נתק כגריס ולזה לאשר היתה אחת מאלו הב' הלכות אשר הונחו בין שתי הנתקים כגריס הנה הוא טמא לפי שהבאת שער שחור מצד זה הנתק אשר הוא כגריס ר"ל מקום הפרצה לפי שכבר היה מקום הפרצה נתק לרבויו והיותו שיעור נתק וכן אמרו בסיפרא בסבת זה אמרו מפני שלא כנס שער שחור לתוכו:

משנה ז

נתק לפנים מנתק. הוא שיהיה אחד בתוך שני וכאשר יהיה אחד הונח ממקום אחד יהיה נתק הפנימי טמא לפי ששער שחור מצדו וכאשר נפרצה השטה של שער משני מקומות חזר הכל נתק אחד ושער שחור בתוכו וזה צורת זה. וכן כאשר נפרצה השטה ממקום אחד והיתה זאת הצורה כגריס הנה הפנימי ג"כ ישוב טהור לפי שחרות הפנימי והחיצון נגע א' ושער שחור בתוכו ולא בא שער שחור מן הצד כמו מה שבא בנתק וזה מבואר מהבנת שתי הצורות אשר ציירנו:

משנה ח

על דעת ת"ק הנתק טהור ואפילו הלך ממנו השער השחור ונשאר השער צהוב והוא טהור אולם אם צמח בו שער צהוב אחר שהלך השער השחור שיהיה בו או אם פשה בעור הנה הוא טמא ור"ש בן יהודה יאמר שזה הנתק אם טהר לא יטמא לעולם ואפי' פשה בעור אחר שהוסר השער השחור ואפילו נולד בו שער צהוב אחר זה ור' שמעון יאמר שאם פשה בעור אחר סור השער שחור הנה הוא טמא אולם אם התחדש בו שער צהוב אחר זה הנה הוא טהור זה השער צהוב הנמצא בו אינו סימן טומאה מפני שער שחור אשר היה בו וכן כל שער צהוב יחודש לא ישאר שיהיה סימן טומאה בזה הנתק וראיות שלשתם מאמרו (ויקרא יג) נרפא הנתק טהור הוא והלכה כת"ק:

משנה ט

כאשר ניתק כל הראש הנה לא יקרא אז נתק ואמנם הוא קרחה וכן כאשר שער הזקן הוסר בכללו הנה לא יהיה נתק ואמנם ישוב כדין ראש קרח ויטמא אז בנגעי קרחת וגבחת כמו שהתבאר במה שקדמנו ולמדנו זה מאמרו (שם יג) ואיש כי ימרט ראשו לפי שזה דין שוה לאנשים ולנשים ואמנם אמר איש לידע אם האיש כאשר הוסר ממנו השער המיוחד בו בכללו והוא שער הזקן או שהוסר שער הראש מכל אדם הנה הכל טהור ואז יקרא קרח וזהו ענין אמרו ואיש להביא את הזקן עוד אמר הראש והזקן אין מעכבין זה את זה וכאשר ניתק זקנו ונשאר ראשו לפי מה שהם נבדלים לכל הדינים כמו שביארנו

פעמים ומאמר רבי שמעון עור הפנים ועור הבשר שיש דבר אחד מפסיק ביניהם ר"ל שער הזקן מעכבים רומז אל הופך כולו לבן. ופרק של לחי הבדל לחי העליון ובתוספתא מותח את החוט מאוזן לאוזן כל שמן החוט ומעלה זהו ראש ומן החוט ולמטה זהו זקן: ופיקה של גרגרת. ראש השיפוי כובע ומבשר המקיף בשיפוי כובע מחוץ יקרא פיקה:

משנה י

אמרו תחלה איזה קרחת הוא שאלה באיכות הסרת השער באיזו סיבה שיסור ויקרא קרחת אולם אם היה סבת זה בסבת ליחה רעה בגוף או תגבורת יובש הנה זה מבואר והוסיף כאן שני דברים אחד מהן שיהיה סבה בתחלה כמו מכה שאינה ראויה לגדל שער והשני שאכל דבר יפול השער משרשו ואף על פי שיהיה אפשר שיצמח אחר זה הנה הוא עתה בעת העדרו נדין בו דין הקרחת והגבחת:

ונשם שם צמח ואולם הוא מין ממיני הידועים אשר זה פעולתו והוא אמרם אי מה קרחת שאינה ראויה לגדל שער אף גבחת שאינה ראוי' לגדל שער מניין אכל נשם או סך נשם ת"ל קרחת קרחת ריבה עוד לקח לגדור המקום אשר סר ממנו השער ויקרא קרחת או גבחת ולשון התורה שהסרת השער ממה שימשך לפנים יקרא גבחת וממה שימשך לעורף יקרא קרחת וקדקד העליון גבנוני הראש ופיקה של צואר החוליא הראשונה מחוליות הראש ואמר ית' (שם) בקרחתו או בגבחתו אמרו מלמד שאין הקרחת והגבחת מצטרפין כמו שאם היה נגע כגריס משותף ביניהן קצתו בגבחת וקצתו בקרחת וכן אם היה הנגע באחת מהן עד סוף הגדר ופשה עד סופו אינו פסיון כמו שביארנו פעמים ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק יא

משנה א

ירצה באמרו כל הבגדים בגד כל אדם בין גדולים בין קטנים בין עבדי' בין נשים ולזה התנה בבגדי עובדי כוכבים אולם אמרם הבגד אשר יטמא בנגעים ידוע שהוא הצמר והפשתים אמר יתעלה (ויקרא י"ג:מ"ז) והבגד כי יהיה [בו] נגע צרעת בבגד צמר או בבגד פשתים אולם בגד המשי והקיטון וזולתן הנה הן לא יטמאו בנגעים:

וכלי העור גם כן יטמאו בנגעים אמר ית' (שם) או בעור או בכל מלאכת עור ובתנאי שיהיה זה העור מבעל חי ההולך לא בעל חי השוחה וזה לאמרו לפשתים ולצמר או בעור אמרו מה פשתים וצמר מן הגדל בארץ אף עור מן הגדל בארץ ולא יקשה לך אמרו בצמר שהוא אינו מן הגדל בארץ לפי שהבעלי חיים אמנם (יתהוו) [הם חיים] מן הצמחי'.

וכבר בארנו בי"ז מכלים (מי"ג) שכל שבים טהור ואם תחבר חתיכת פשתן דרך משל אל עור בעלי חיים ימיי ויהיה זה החבור מחובר ישימם יחד חיבור לטומא' ר"ל כי כאשר נטמא זה יטמא זה וזה שיהיה חיבורם בשתי תכיפות ולמעלה כמו שבארנו בסוף (כלים) [כלאים] ואם זה העור (שלם) [של ים] אז יטמא בנגעים לאומרו או בעור איזה עור שיהי' וזהו ענין אמרו דבר שהוא מקבל טומאה כאשר נגעה טומאה בזה הדבר הגדל בארץ הנה זה העור אז יטמא בנגעים ואע"פ שהוא ימיי והוא אמרו בספרא או בעור להביא את שחיבר לו כל שהוא מן הגדל בארץ אפילו חוט ואפילו משיחה ובלבד שיחברנו לו כדרך חבורו בטומאה:

משנה ב

קנבוס הוא לקנבא בל' ערבי והוא עשב יצא ממנו שער דומה לפשתן מפורסם אצל ההמון והבגדי' הנעשים ממנו ידועים וכבר ידעת השרש שלא יטמא בנגעים זולת צמר ופשתים:

משנה ג

סברת ר' יהודה שעורות צבועין מטמאין בנגעים כמו הבתים ופסק ההלכה שבגדי' צבועי' לא יטמאו בנגעי' אם לא שיהי' המראה אשר הוא בלתי לבן טבעי או מלאכותי עד שיהיה לבן והוא אמרם מה פשתן כברייתו אף צמר כברייתו אוציא את הצבועים בידי אדם ולא אוציא את הצבועים בידי שמים תלמוד לומר (שם) לפשתים ולצמר מה פשתים לבן אף צמר לבן אולם העורות אם מצבע אדם לא יטמאו בנגעים כמו שאמר רבי שמעון:

משנה ד

אמר הש"י בטומאת בגדים ירקרק או אדמדם ושרש משרשי הלשון שלא יהיה אותו דרך בלא ענין מן התוספת מה שיוסיף לרבוי ולהפלגה וכאשר אמר ירקרק או אדמדם ולא אמר ירוק או אדום רצה בזה חזק הירקות וחזק האדמימות וכן אמרו בנגעי אדם לבן אדמדם ולבנה אדמדמת ענינו ג"כ החזק באדמימות ר"ל שיהיה זה המראה המעורב עם הלבן חזק האדמימות ויהיה ממנו המראה אשר נקראהו פתוך כמו שביארנו בראש המסכת. ודע כי נגעי בגד ג"כ כגריס כמו שכבר בארנו בפ' הששי באמרם בנין אב לכל הצרעת שיהיה כגריס:

נשתנה ופשה. הוא שיחסר המראה מחזקו אבל התפשט בשטח הבגד. נשתנה ולא פשה. הוא שתתחזק המראה והוסיף כח ולא פשה בגוף דינו כדין מה שלא נשתנה בשום פנים אבל כאילו הוא עומד בעיניו ויסגיר שבעת ימים שנית אחר רחיצתו כמו שהתבאר

בפסוקים ורבי יהודה אומר יראה כתחלה ודינו כדין מה שנסתר בתחלת הפעם קודם ההסגר ואין הלכה כר"י:

משנה ה

עומד. הוא אשר לא יוסיף שיעורו ולא יתחזק מראהו וכהה הוא אשר יחסר מראהו מחזקו ואלו כולם פסוקי' אמר יתברך (ויקרא י"ג:נ"ז) וקרע אותו מן הבגד ואמר באש תשרפנו את אשר בו הנגע וכל מה שבו נגע צוה לשרוף אותו וחלקו ר' נחמיה ותנא קמא בקריעת המקום אשר יחתוך ממנו הנגע ואין הלכה כר' נחמיה והלכה כחכמים:

משנה ו

אמר יתעלה ואם תראה עוד בבגד ובאה הקבלה שעוד לא במקומו או שתראה כאשר נראה בראשונ' ולזה אם יראה נגע בקריעת חתוכה אשר נעשה במקום הנגע הראשון אשר נשרף ישרף הבגד כולו כמו שבא הפסוק פורחת היא באש תשרפנו ואולם אם נראה הנגע במקום אחר מן הבגד ישפוט בו כמו ששפט בבגד אשר לא נראה קודם זה בו נגע ולא שתשרף הבגד ולא נאמר כבר היה נגע בזה המקום וכבר חזר וזה אמרו מציל על המטלית:

הטולה מן המוסגר בטהור. הוא שיקח קרע מבגד מוסגר ויטלו בו בבגד טהו' עוד נראה נגע בזה הבגד הראשון הנה ישרוף זאת החתיכה אשר לקח מבגד המוסגר אשר נראה הנגע בו ואם תראה נגע בזאת החתיכה הנה (לא) ישרוף הבגד המוסגר אשר נקרע ממנו עוד תראה בזה הבגד אשר נראה בו כמו שאם תתחדש בבגד משאר הבגדים ואם היה בו סימן טומאה ישרוף הבגד בכללו וזהו ענין אמרו והמטלית תשמש את הבגד השני בסימנים:

משנה ז

מלבוש בגד ארוך מחתיכו' קטנו' (מרובעו') חתיכה מכל מראה תקרא בלשון ישמעאל שטרנג"ש לפי שדומה לשטרנג ילבשו אותה הנערים והנשים והיו לובשין אותו בזמן הקיץ ולזה נקרא קייטא והוא תרגום קיץ ושם החתיכה אחד מאלו החתיכות נקרא פספס נגזר מן פס ידא בעבור שהיא קטנה שיעור כף וקבוץ פספסים ואמר כי כאשר היו פספסים לבנים וחידש נגע בפספס אח' לבן הנה יסגיר הבגד כולו ואם התחדש לנגע בפספס לבן אחר הנה הוא מוחלט להיות כבר פשה לפי זה השרש שהפסיון יהיה מפספס לפספס והוא אמרו פושין מזה לזה ונחשוב אותו כולן בדמיון בגד אחד ואע"פ שהיו ביניהם פספסים צבועים אשר לא יטמאו בנגעים כמו שהשרשנו ולא נאמר שכל פספס ממנו בגד בפני עצמו ולזה לא נצטרך שיהי' (כל הנגע בתוך) [בכל] פספס לבן

ממנו ג' על ג' לפי שהם כולם כמו בגד א' וכבר אמר ר' נחמיה בתוספתא (פ"ה) לעולם אינו מטמא בנגעים עד שיהיה בלבן שלה ג' על ג' ואין הלכה אלא כר' אליעזר. כאשר היה פספס אחד לבן לבד בזה הבגד ונשארים צבועים וחדש נגע בזה הלבן אמר להן יסגיר אמרו לו ומה תועלת ההסגר בכאן ואין שם דבר אחר לבן יהיה בו פסיון אמר להן איני יודע מה תועלת בזה ההסגר לפי מה שקדם בפרק הט' וביאר רבי יהודה בן בתירא ואמר תועלתו לפי שאם נשאר הנגע על ענינו בזה הפספס יחידי שני שבועות הנה יהיה מוחלט וישרף הבגד בכללו כמו שבא לשון התורה בזה (ויקרא י"ג:נ"ה) והנגע לא פשה טמא הוא באש תשרפנו וזהו מאמר אמתי. ועוד חזר לדיני הפסיון בבגדים ואמר שהפסיון בכל שהוא לאומרו כי פשה איזה שיעור שיהיה ואם היה שלא נמשך זה הנגע בבגד לבן אך חדש נגע במקום אחר מזה הבגד הנה הוא יצטרך שיהיה כגריס הוא שיעור הנגע למאמר השם כי פשה הנגע בבגד עד שיהיה התוספת שיעור נגע והחוזר כגריס כאשר חזר נגע בבגד אחר שיראה וזה לשון התורה (שם) ואם תרא' עוד בבגד וגו' את אשר בו הנגע יצטרך שיהיה בו שיעור הנגע בעת השרפה:

משנה ח

לשון התורה (ויקרא י"ג:מ"ח) או בשתי או בערב וההפרש בין השתי והערב בצמר הוא מבואר לפי שהשתי הוא דק מאד והערב עב החוט אולם בבגד פשתים השתי והערב הם דבר אחד אין ביניהם הפרש ניכר ור' יהודה יקח ראייה מאמרו בבגד צמר או בבגד פשתים או בשתי או בערב מה בגד משתגמר מלאכתו אף אלו משתגמר מלאכתן ולזה לא יטמא אצלו אפי' שתי הצמר עד שנשרה במים חמים שישים אותו רך ונמשך והוא אמרו משישלק ומטוה הפשתן עד שיבושל ויתלבן ואונין של פשתן הן מטוה הפשתן וחכמים אומרים בשתי או בערב הבדילו מן הבגדים ושהן כלן יטמאו מיד וכבר ביארנו שהשיעור הפחות שיטמא בנגעי בגדים הוא ג' על ג':

ופקעת. הוא אשר יקראו אותו רובא ואם היה בזה המטוה שיעור מה שיעשה ממנו ג' על ג' שתי וערב יטמא בנגעים:

היתה פסיקות. הוא שתהיה זאת הפקעת מקובצת מחוטין נפרדין יחובר חוט על חוט ואמר ר' יהודה אפילו היה החיבור קשור עד שתהיה הפקעת כולה כחוט א' אינה מטמאה:

משנה ט

כבר זכרנו שפקעת הוא המטוה ויעשה כמו קנה מעץ נקוב ויחבר עליה המטוה והוא אשר נקרא סליל:

וכובד העליון וכובד התחתון הן שני עצים אשר השתי נמשך ביניהם וכבר ביארנו זה בראשון מכלים וכאשר נעתיק הטוויה בסיבוב מפקעת לפקעת או ממסרק למסרק והיו ב' הפקעיות או ב' המסרקות מחוברות בחוט ונתחדש נגע באחד מהן הנה האחרת טהורה וכן כאשר חברנו הטוויה מהעץ העליון אצל התחתון והוא אשר נקרא אלחאיך ונתחדש נגע במטוה המחובר על אחד מאלו הב' עצים הנה המטוה המחובר על העץ המחובר טהור וכן ב' דפי חלוק הוא בעת ההבדל בגד או חלוק כאשר ישארו שתי חתיכות בחוט מן השתי ומן הערב ונראה נגע באחד מהן הנה האחרת טהורה:

ואמרו בנפש המסכת ובשתי העומד. ר"ל כי כאשר נראה נגע באלו החוטין הערב אשר הושלך בזה הבגד אשר בשתי ובעומד הנדבק בו אשר לא יטמא וזהו שתי העומד הנה הכל כבר נטמא לפי שהן יחד כדבר אחד ר"ל כל מה שמן הכובד העליון לכובד התחתון לא מה שמטמא ממנו ולא מה שנראה עומד ור' שמעון יאמר שהעומד כאשר היה רצוף ומתוקן כמו שיעשה הגרדי בעת האריגה הנה אז יטמא בנגע אשר נראה בנפש המסכת אולם אם לא היה רצוף ולא מתוקן הנה הוא כמובדל מנפש המסכת ואין הלכה כרבי שמעון:

משנה י

סדין. הצעיף הקטן ונימין הן החוטין שבתחלת היריעה ושבסופה ואומריות המצנפות והראיה על זה מאמרו ושרף את הבגד או את השתי או את הערב בצמר או בפשתים הנה מאמרו בצמר או בפשתים יורה שבהם מה שישרוף ומה שיעזוב ובאה הקבלה שיעזוב ממנו האומריות שבו ואפילו היו מארגמן אשר הוא צמר שלא תחשוב שהן לא יצילו מן השרפה אם לא שיהיו ממשי או מזהב והדומה לו לא שיהיו מצמר או פשתים:

משנה יא

כבר ביארנו במקומות מכלים שיש דברים רבים יטמאו במת ולא יטמאו במדרס הזב להיותם דברים אינן עשוין למשכב ומכללם קלע הספינה והמסך ומגדל בכ"ד מכלים ושם ביארנו הסבכות אשר לא יטמאו במדרס ויטמאו במת. והתנה רוחב גריס ומבואר מאד לפי שלא יהיה נגע פחות מכגריס מרובע כמו (שהשרשנו) [שפרשנו]:

וגלגלון. הוא אבנט אשר יחגור בו האדם ואולם הוא נגזר מן (ישעיה ג) והגליונים:

סגוס. והדומה להן מבגדי הצמר השעירים:

ושרש זה שהשם אמר בנגעי בגדים (ויקרא י"ג:נ"ה) פחתת היא בקרחתו או בגבחתו ואמרו בספרא בקרחתו אלו השחקים ר"ל הבגד הישן אשר נשתוו שטחיו בגבחתו אלו החדשי' ר"ל הבגד החדש אשר להן פתילו' ובגד הצמר כאשר הוא חדש וכ"ש העצי'

הגסים כמו גמדא דנרש *והסגוסים כאשר הם חדשים יהיו על שטח האריגה כמו גרגרים מצמר בולטים נקראים מוכין לדמותם כמוכין והוא הצמר אשר ימלאו בו הכרים וזולתן ואמר ר' אליעזר שהנגע כאשר יראה בסמיכה והדומה לה יצטרך שיהיו הנגעים בעצם האריגה ובגרגרים הבולטים שעל שטחה והלכה כרבי אליעזר בן יעקב וכבר ביארנו בכ"ד מכלים שחמת ותורמל הם כלי עור וענין נראין שלא נחייב שיטמאו עד שנראה מה שיתחדש בתוכו ולא נחקור בין הכפלים:

משנה יב

זה מבואר לפי שבגד המנוגע אסור בהנאה לאומרו יתעלה (שם) באש ישרף:

פרק יב

משנה א

אמר יתעלה (ויקרא יד) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם ובאה הקבלה (גיטין דף פב.) אחוזתכם מטמאה בנגעי' ואין אחוזת עובדי כוכבים מטמאה בנגעים וכשם שאין אחוזתם מטמאה בנגעים כך אין בגדיהן מטמאין בנגעים. ונכפל מלת קירות בנגעי בתים שתי פעמים ומיעוט קירות שתים הנה לא יטמאו בנגעים עד שיהיה בעל ד' כתלים: ואסקריא מין מן הבנינים בלתי מחובר לארץ אלא חוץ באויר ולזה לא יטמא סביב וכן בית שבספינה לאמרו בבית ארץ אחוזתכם עד שיהיה מחובר בארץ ואמר אפילו על ד' עמודים ר"ל אפילו יהיו בלתי על ד' עמודים בארץ ועליהן גג הנה יטמא בנגעים אף על פי שהוא פתוח מארבעה צדדין:

משנה ב

שיש. הוא המרמר והכונה בזה שלא יטמא בנגעים עד שיהו קירותיו מאבנים ועפר ומסיד לא באבן לבד והבית הנבנה מהן יטמא בנגעים אמר יתברך (שם) ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית הורה בזה שהוא נבנה מאבנים ועצים ועפר ואז יטמא:

משנה ג

ממה שיתחייב שתדעהו ששיעור נגעי בתים שני גריסין לאמרו (שם) וראה את הנגע והנה הנגע מלמד שאין הנגע מטמא אלא כשני גריסין ועל דעת רבי ישמעאל אשר אמר כי כאשר נראה כשני גריסין על אבן אחת טמא לפחות מה שיהיה בבית צריך ד' אבנים אבן אחת בכל כותל עד שיהיה כל כותל מכתלי הבית ראוי לנגעים ולפי דעת רבי עקיבא אשר אמר שהשני גריסין על שתי אבנים אי אפשר פחות משמנה אבנים ור' אלעזר ברבי

שמעון אומר שמאמר השם בקירות הבית כגריס הנה כל כותל מהכתלים אשר יעשה מהן זוית ויהיה זה הנגע אשר רחבו כגריס וארכו כשני גריסין משותפת בין ב' כתלים עד שיהיה בקירות וזה אי אפשר עד שתהיה בזוית כזו והלכה כר"ע:

משנה ד

כבר השרשנו שצריך שיהו ב' עצים:

ושקוף הוא המשקוף העליון מהשער ואמר שאפילו חתיכה מהעץ אשר יתקעו בו הנגרין אצל הרכבת המשקוף זה השיעור הוא אשר יטמא הבית:

וסנדל הוא רפידה יעשו מאחורי המשקוף עד שישתוה לשטחו ואין אלו השיעורים מההגעה עד שנאמר בו הלכה כפלוני:

פצים. הוא חצי נדבך האבן או נדבך חצי העץ וכאשר הושמו בין שני הצדדים ישאר ביניהם חלל ימלאו בו עפר:

וקירות המחיצה. הוא תקרה לא נעשה לחמם ואמנם נעשה להיות צל לאשר תחתיו מהבהמות מהשמש ואמנם היות בתי חוץ לארץ לא יטמאו בנגעים הנה זה לשון התורה לפי שהתחלת הפרשה כי תבאו אל ארץ כנען וגו' והיות ירושלים לא תטמא בנגעים אמרו (שם) ארץ אחוזתכם וירושלים לא נתחלקה לשבטים ואולם הוא בית תפלה יקרא לכל העמים:

משנה ה

עסק הוא לפנוי. רצה לומר לשמוש ועמל שאין צריך לו כי אם מן הכלים ועסק הוא נגזר מכי התעשקו עמו (בראשית כ"ו:כ') וכבר ידעת שכלי חרס אין להם טהרה במקוה וזכר מכלי חרס היותו פחות בדמים והוא פך השמן:

וטפיו. הוא כלי קטן מאד לא יצא ממנו דבר כי אם טיף טיף כמו שהתבאר בכלים (פ"ג מ"ב):

ואמר אחר כן אם על של רשע כך על השרש אשר אומר אותו שראיית הצרעת הנזכרת בתורה אמרו שהוא עונש בעבור לשון הרע כי יפרד מן האנשים וירחיקו אותו מהיזק לשונו ויתחילו בביתו ואם חזר בו מוטב ואם לא יבא במצעות והוא אמרו בכל מלאכת עור חזר בו מוטב ואם לאו יבא בבגד ואם לא חזר בו עדיין יבא לגופו ועל עור בשרו וזה על דרך המוסר והתוכחה הלא תרא' שהם דברים בלתי טבעיים ואינן חלאים טבעיים בשום פנים לפי שהבגדים והבתים הם חומר דומם שלא יקרה בהן צרעת אלא בקריאת התורה על הדמיון אשר זכרנו וכן נגעי אדם תראה שישים הנתקים צרעת והוא חולי

הנקרא חולי השועל ויטהר הצרעת כאשר הפך כולו לבן והוא תכלית הצרעת והיותר גדולה והיותר חזקה ואמנם הם עניינים תוריים לפי מה שזכרנו ולזה השרש נקרא רשע:

משנה ו

אמר יתעלה (ויקרא י"ד:מ') וחלצו את האבנים ולקחו אבנים אחרות ולזה אין חולצין פחות משלשה ואינן מביאים פחות משנים:

ואמרו ולא סיד מכל מקום לאמרו ועפר אחר יקח והסיד אינו עפר אלא אבן נשרפת. וזה הקבוץ אשר בא לאמרו וחלצו ולקחו והביאו בעל הבית המנוגע ואחר כאשר היה הכותל משותף בין שני בתים והוא אמרו בכאן אוי לרשע אוי לשכנו:

משנה ז

זה כמו שקדם בנגעי בגדים וזה שבא בנגעי בתים גם כן והנה פשה הנגע בקירות הבית וכאשר היה הפסיון בקירות הבית לא סמוך לנגע הראשון יצטרך שיהיה נגע והוא כגריס כמו שביארנו ואמר גם כן בנגע חוזר (ויקרא י"ד:מ"ג) ואם ישוב הנגע ופרח בבית *שימשך שיעור נגעי בתים אשר הוא ב' גריסים באורך וברוחב גריס אחד לפי מה שהשרשנו בזה הפרק:

פרק יג

משנה א

יאמר שעשרה ענינים הן לבית ולהן דינין מתחילתן ועד סופן כמו שיתבארו הראשון שיחלש מראה הנגע בשבוע ראשון והענין השני שיעדר הנגע לגמרי בשבוע ראשון והמשפט באלו שני הענינים שיקלוף מקו' הנגע וישאר הבית טהור והענין השלישי שיחלש מראה הנגע בשבוע שני והענין הרביעי שיעדר הנגע לגמרי בשבוע שני והדין באלו שני הענינים שיקלוף הבית ויצטרך לטהרת צפרים כמו שנבאר ואם יוסיף הנגע בשבוע ראשון הנה הדין בזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע ואם חזר הנגע אחר זה יתוץ את הבית כולו וזה ענין החמישי ואם לא חזר הנגע הנה יצטרך צפרי' וזהו ענין הששי ואם עמד הנגע בעיניו בשבוע ראשון והוסיף בשבוע שני וזהו ענין השביעי הנה הדין בזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע ואם חזר הנגע אחר זה יתוץ את הבית כולו ואם לא חזר הנגע הנה הוא טעון צפרים וזהו ענין השמיני ואם בעיניו עמד הנגע בשבוע ראשון ובשבוע שני והוא הענין התשיעי הנה דינו חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע ואם חזר הנגע יתוץ ואם לאו טעון צפרים וזהו הענין העשירי ואלו המשפטים אשר ספרנו באלו הענינים מהם פסוקי התורה מבוארים ומהם קבלה מסמיכו' ורמזי' מהתורה ואולם

פסוקי התור' הם המשפטי' אשר זכר הפושה בשבוע ראשון אשר נאמר בו חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע חזר יתוץ לא חזר טעון צפרים ואמר יתעלה בזאת הפרשה (ויקרא י"ד:מ"ד) ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע בבית ואמר אחר זה ונתץ את הבית אמרו במה הוא מדבר אם בפושה הראשון הרי אמור הא אינו מדבר אלא על שבא בסוף שבוע ראשון ומצאו עומד ובא בסוף שבוע שני ומצאו פושה שידין בו כדין פושה בראשון בעצמו לפי שנא' (שם) בפושה בראשון ושב הכהן ובא בזה המאמר אשר בא הפירוש שהוא בפושה בשני ובא הכהן ואמרו זו היא שיבה זו היא ביאה מה שיבה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע ואמר יתעלה בזאת הפרשה גם כן (שם) ואם בא יבא הכהן וראה והנה לא פשה הנגע בבית אמרו במה הכתוב מדבר אם בפושה בראשון הנה אמור אם בפושה בשני הנה אמור הא אינו מדבר אלא את שבא בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני וראה והנה לא פשה ושמו גם כן דין העומד בראשון ובשני כדין פשה בשני לאמרו בכאן בעומד בראשון ובשני ואם בא יבא ואמר בפושה בשני ובא הכהן וראה כמו שביארנו ואמרו ג"כ נאמר צרעת ממארת בבתים (שם) ונאמר צרעת ממארת בבגדים (שם יג) מה צרעת ממארת האמורה בבגדים עשה את העומד בשני כפושה בשני אף צרעת ממארת האמורה בבתים עשה את העומד בשני כפושה בשני וכבר קדם שדין פושה בראשון הנה הדין ג"כ בפושה בראשון ובפושה בשני ובעומד בראשון ובשני חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע:

חזר יתוץ לא חזר טעון צפרי' כמו שביארנו בסוף משנה ואמר בזה (המסכתא) וטהר הכהן את הבית כי נרפא הנגע ולקח לחטא את הבית וכו' והיה לו לומר לחטא אותו וכאשר אמר לחטא את הבית הרי חטא כאן בית אחר מכאן לכוהה בשני וההולך לו שהוא קולפו וטעון צפרים וכאשר הגיע הדין בעומד בראשון וכוהה בשני או הלך הנגע בשני שהוא טעון צפרים שמענו כוהה בראשון וההולך לו בראשון אינו טעון צפרים וזה כלל הסמיכות והרמיזות על אלו הדינין המקובלים:

משנה ב

האבן שבזוית. רצה לומר אם תהיה בזוית המשותפת בינו ובין חבירו:

ראש ופתין מין מלבני' היה מפורסם התמונה בזמן ההוא אצלם כמו הנדבך והקשרים אשר יחברו בם הכתלים ומזאת התמונה יתבאר זה הדין:

משנה ג

מלבנין אשר יהיו ממעל על שטח הקורה:

וסריגי החלונות הסבכות אשר בחלון יהיו מעץ וממתכות גם כן ואין הלכה כרבי יהודה ולא כרבי אלעזר:

משנה ד

אמר הש"י בבית המוסגר (ויקרא י"ד:מ"ו) והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו יטמא עד הערב הנה לא יטמא זולת מתוכו ואמר במוחלט (ויקרא י"ד:מ"ו) צרעת ממארת היא בבית טמא הוא אמרו טמא הוא הוסיף לו טומא' שיטמא בין מתוכו בין מאחוריו ומי שיגע בו מאחוריו יטמא וכבר ידעת שענין מטמאין בביאה שיטמא כל מה שיכנס בה לפי מה שיתבאר:

משנה ה

זה דומה למה שהתבאר בפי"א (מ"ו) באמרו הטול' מן המוסגר בטהור והענין בשתי ההלכות אחד:

משנה ו

אבן אחת מטמא בביאה כאשר היתה תוך האהל יטמא כל מה ששם כמו שיתבאר וכל שכן הבית בכללו כאשר יגיע תחת אהל והלכה כרבי אלעזר:

משנה ז

אמר השם במצורע (שם יג) מחוץ למחנה מושבו ובאה הקבלה שמושבו טמא ולזה כאשר ישב תחת האילן כבר שב זה המקום טמא ואם נכנס אדם תחת זה הצל יטמא אולם אם היה אדם טהור יושב תחת הצל ועבר המצורע תחת זה האהל והוא הולך לא נטמא הטהור אלא אם כן עמד המצורע שם ואז ישוב זה מושבו שם ויהיה טמא וכן אבן המנוגעת וכלים המנוגעי' כאשר ינוחו באהל יטמאו וכל מי שיכנס שם עמהן תחת האהל יטמא ואני עתיד לבאר ראיה זו:

משנה ח

השרש שכל הבא ראשו ורובו כבא כולו וכמו שהבגד לא יטמא בהתחדש הנגע בו אא"כ היה ג' על ג' ומעלה כן לא יטמא ג"כ בבית המנוגע אלא א"כ היה מה שיכנס ממנו בבית המנוגע מג' על ג' ומעלה ואז יטמא הבגד כולו אולם אם היה הבגד עצמו מנוגע הנה בעת שיגיע ממנו כזית בבית טהור טמאוה לפי שהבגדים המנוגעים ואבני בית המנוגע ועציו ועפרו מטמאין בכזית בביאה ולשון סיפרא ולצרעת הבגד ולבית (שם יד) מקיש בגד לבית מה בית מטמא בביאה אף בגד מטמא בביאה אין לי אלא בגד מניין לרבות את כולן ת"ל (שם יג) זאת תורת נגע צרעת בגד הצמר מקישן לבגד מה בגד מטמא בביאה אף כולן מטמאים בביאה:

משנה ט

אמר השם יתברך (שם) והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו יטמא עד הערב הנה כבר למדנו שכל מה שיגיע בבית המנוגע יטמא ואמר השם (שם) והאוכל בבית יכבס את בגדיו והשוכב בבית יכבס את בגדיו ואין הפרש בין אוכל או שוכב שלא באכילה יטמא ואמנם כוונת הכתוב מה שזכרוהו ליתן שיעור לשוכב כדי אכילה וכאשר עמד בבית המנוגע שיעור יהיה אפשר לאדם בו שיסב ויאכל חצי ככר מלחם חטין בלפתן הנה כבר נטמאו בגדיו אשר עליו בין שיאכל או לא יאכל יהיה שוכב או עומד או איך שיהיה הכונה בו שיתאחר זה השיעור ואמרו פת חטים ובלפתן מפני שהוא זמן מועט לפי שהלחם הטוב בלפתן ימהרו באכילתו ולא יצטרך ללעוס אותו שיעור רב ושיעור זה הפרס אשר יאכל ר"ל שישהה שם שיעור אכילתו ויטמאו בגדיו הן ג' ביצים בינונית מביצת התרנגולת כמו שביארנו בשמיני מעירובין (דף פב:):

משנה י

דעת ר' יהודה מה שאומר לך וזה שלדברי הכל שהעובד כוכבים כאשר נכנס לבית המנוגע יטמאו הבגדים אשר עליו מיד להיותו הוא בעצמו לא יטמא לפי מה שהשרשנו בפתיחה וכאשר מצאנו האיש אשר יטמא יציל כלים שעליו מלטמא ולא יטמאם עד שישהה בכדי אכילת פרס והאיש אשר לא יטמא הוא עצמו לא יציל כלים שעליו אבל יטמא ג"כ אשר יכניס ידו לבית המנוגע כאשר לא יטמא הוא עצמו יטמאו כלים שעליו מיד:

משנה יא

אין הלכה כרבי שמעון ולא כרבי יהודה:

משנה יב

על רוחב ד' אמות רצה לומר שהמקום אשר יבא שם יהיה ד' אמות על ארבע אמות עד שיהיה לו מושב בפני עצמו ויכנס קודם שיכנס אדם אחר בבית הכנסת ויצא אחר יציאת כל אדם עד שלא יטמא שום אדם בעברו ביניהם כי אולי יעמוד בעודנו הולך ויטמא כל מי שהאהילו כמו שקדם ור"מ סבר [מאחר] שבית המנוגע יטמא כל מה שבו וכן אהל המת נעשה דינם שוה ור' יוסי סבר שטומאת מת חמורה לפי שהיא טומאת שבעה וטומאת בית המנוגע טומאת ערב ולזה יורידוהו מדרגה כמו שתראה ואולם דיני צמיד פתיל ודיני הכלים אשר יצילו באהל המת הנה כבר הקדמנו אותן בכלים (פי"א) ואהלות (פ"ה) וביארנו כל הכלים אשר יצילו בצמיד פתיל ואיכותם בכ"ד מכלים ובארנו שהאהל יציל כל מה שבו בכסוי לבד ובצמיד פתיל ויתבאר זה בחמישי מאהלות ושם

אמרו בסיפרא כלים מצילין באהל המת ואהלים בכסוי וביארנו ענין זה ותבקשנו משם ובתוספת' הבור והדות שבבית המנוגע אע"פ שהן מגולין כלים שבתוכן טהורים וכבר ביארנו בחמישי מכלים שהם לא יהיו טהורים באהל המת אם לא שיהיו מכוסים וזה סתם לדעת רבי יוסי והלכה כרבי יוסי:

פרק יד

משנה א

זה הסדר כולו בפסוק והיותו כלי חרס קבלה ותרגום יונתן (עמוס ו) מזרק פיילי והיות המים רביעית קבלה אמרו מים שדם הצפור ניכר בהן ושיערו חכמים רביעית וכן דם צפור שחוטה וקבלה:

ושיור הלשון רצה לומר קצות לשון זהורית והוא שני תולעת והוא צמר צבוע בכרמיז והוא אמרו שני תולעת ושעורו משקל שקל לאחר ידו של מצורע על גב ידו וי"א הוא רבי נתן ואין הלכה כר"נ:

משנה ב

זה כולו מבואר והוא לשון התורה למי שהוא טהרת צפרים (ויקרא י"ד:ח') וכבס המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו ורחץ במים וטהר ואחר יבא אל המחנה וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים (ויקרא י"ד:ח') וענין אמרו טהור שהוא טהור מלטמא בביאה כמו שהיה ולא יטמא משכב ומושב כמו שהיה קודם לפי מה שהרחיקוהו זמן אחר זמן וטהור וענין אמרם כשרץ שהוא יטמא במגע ולא במשא אדם וכלים וכבר ביארנו ראיות זה בכלים (פ"א) ואמרו חוץ לאהלו ראיה שאסור בתשמיש המטה:

משנה ג

זה ג"כ מבואר בפסוק אמר השם יתברך (שם) והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו ואת כל שערו יגלח וכבס את בגדיו ורחץ את בשרו במים וטהר:

שלש טהרות במצורע. כבר התבארו:

וג' של יולדת אחד מהן אחר שבעה לזכר וי"ד לנקבה אשר היא בה בנדתה וכאשר תשלי' זה הזמן טובלת וטהורה מלטמ' משכב ומושב עוד ישאר שלשים ושלשה ימים לזכר וס"ו לנקבה בדמי טהרה בכל קדש לא תגע והיא בזה הזמן מגעה טמא לקדשים כמו שהתבאר בסוף נדה (דף עא:) ותהיה ראשון לטומאה בזה הזמן וכאשר נשלמו כבר תטהר טהרה שנייה ותטבול ותהיה טבולת יום עוד תביא קרבן ותשלם טהרתה לאכול

בקדשים והיא טהרה שלישית כמו שבא הפסוק (שם יב) וכפר עליה הכהן וטהרה וכבר ביארנו במס' ברכו' (פ"א) שטבול יום אסור בתרומה ומותר במעשר ויתבאר שמחוסר כפורי' אסור בקדש ומותר בתרומה ובכריתות (דף ח:) יתבאר שמצורע ויולדת מכלל מחוסרי כפרה וזה כולו מבואר לפי שהן פסוקי התורה:

משנה ד

זה כולו מבואר בפסוק ובלוים אמר בעת שבחר השם יתעלה בהם במדבר לעבודתו (במדבר ח':ז') והעבירו תער על כל בשרם וכבסו בגדיהם והטהרו וזאת התגלחת אמנם היתה במדבר לבד ואינה נוהגת לדורות:

משנה ה

אילו אמר השם ולקח צפרים לבד היינו לוקחים שנים לפי שמיעוט צפרים שנים ואמרו שתי צפרים ירצה בו ההשויה ביניהם בכל הענינים עוד אמר (ויקרא י"ד:ה') את הצפור האחת את הצפור החיה הבדילה במעשה שעשה הנה מצוה מן המובחר שיהיו שוים בכל הענינים ואם אי אפשר זה הנה מותר:

וענין תמות המשתלחת שתעזבנה עד שתמות כמו שהתבאר בשני שעירי יום הכפורים (דף סב.) ומאמרו חיה למדנו שלא יהיה טריפה:

משנה ו

אחד לשנים וב' לד'. ר"ל שאם יחלוק איש כרע המטה לשנים עוד יחלוק כל חצי מהן בב' חצאין ויהיו ד' אמנם יצטרך אל זה ולא יחלקהו אמרו כרביע כרע המטה שלא תחשוב שאינו בצמצום ואם היה יותר דק או עב אין לחוש ולמדנו שיהיה כרביע כרע המטה לא פחות. ואזוב הוא הארגני' אשר ירגילו אותו האנשים במאכליה'. וענין שם לווי שם מחובר למקום כמו שנאמר במיני העשבים הנהרי והפרדסי והמדברי או יתייחס אל מדינה או אל הר אבל יאמר לו אזוב בסתם וכבר התבאר בש"ס שבזה האזוב לא יהיה ארכו פחות מטפח:

משנה ז

לשון התורה (ויקרא י"ד:י') וביום השמיני יקח שני כבשים וגו' ואם דל הוא וגו' וב' תורים וגו':

משנה ח

הדם אשר יזה על המצורע יקחהו בידו לא בכלי לאמרו (שם) ולקח הכהן מדם האשם ונתן על תנוך אזן המטהר ואמרה מה נתינה בעצמו של כהן אף קבלה בעצמו של כהן וראוי שיהיה המצורע כבר טבל בזה היום השמיני ואז יזה עליו הדם. ור' יהודה אומר

שאינו טובל בזה יום השמיני כי כבר טבל בערב יום שביעי שקדם לך מאמרו ביום השביעי יגלח וגו' וחכמים אומרים שהמצורע כיון שנכנס בטומאה בימי חלוטו והוא עלול שלא ישמר ואולי יטמא בשביעי אחר טבילתו חייבוהו טביל' מספק ואע"פ שלא הסיח דעתו לא יצטרך טבילה [ולא] נאמר אולי להכנסתו לטומאה נטמא והוא לא ידע ואין הלכה כרבי יהודה:

משנה ט

מן צורת המקדש אשר ציירנו במדות יתבאר לך ששער ניקנור הוא בין עזרת נשים ועזרת ישראל וכבר התבאר בפ"א מכלי' (מ"ח) שעזרת ישראל לא יכנס בה מחוסר כפורים ודם האשם ג"כ אינו מותר להוציאו חוץ לעזרה ולזה יעמוד המצורע חוץ לשער ויכנס ראשו בעזרת ישראל להזות עליו הדם:

אמנם בהן יד ורגל ידוע מה הם הבהונות:

ואולם תנוך אזן הוא אשר נרשום לך עתה וזה שגשם יצא על שטח האוזן ממה שימשך לפנים כאשר יגע בו האדם ימצאהו חזק דומה לעצם ומחוץ הוא בשר רך מקיף בסביב האוזן כולה והפנימי הוא תוך האוזן ולזה הגשם אשר מחוץ יהיה תכלית האזן הקערורה וזהו תנוך אזן אשר על איזה החלק שיזדמן ממנו או על כולו יזה השמן והדם והוא אמרם תנוך אוזן זה גדר האמצעי ואין הלכה כרבי יהודה ולא כר"ש ולא כרבי אליעזר:

משנה י

זה מבואר כולו ואמרו על כל הזאה טבילה ר"ל שהוא יטבול אצבעו בשמן אשר בכפו אבל לא שיטבול אצבעו פעם אחת ויזה ממנו שתי הזאות או שלשה ואין הלכה כר"י ב"נ ולא כר' שמעון:

משנה יא

רבי שמעון יכוון ענייננו בעת הקרבת החטאת לפי שבו יובדל העני מן העשיר שאם קרב חטאת עוף והיה עני והעשיר אחר זה ישלים קרבן עני ולא נצריכהו לחייב אותו קרבן עשיר וכן אם מקריב קרבן בהמה לפי שהיה עשיר והעני ישלים קרבן עשיר ורבי יהודה יעשה העיקר אצל הקרבן האשם אשר בו ישתוו העני והעשיר כמו שהוא בפסוק והוא המיוחד בטהרת מצורע והלכה כרבי יהודה:

משנה יב

מבואר הוא שהקרבן עני אצל מיעוט היכולת ואמרו מביא אדם ע"י בנו ע"י בתו קרבן עני רצה לומר בשביל בנו או בשביל בתו אע"פ שהוא עשיר מביא בעבורם קרבן עני לפי שאין הקרבן מעצמו ואמנם יעשה קרבן מזולתו ובתנאי שבנו ובתו עניים אולם אשתו

להיותה כמוהו הנה לא יקריב בעבורה אלא קרבן עשיר לפי שהיא כגופו ואמר רבי יהודה כי כמו שיקריב מאשתו קרבן עשיר כן כל קרבן שתתחייב רצה לומר קרבן זבות ויולדות הנה הוא מחוייב אליו ולא יקריבהו קרבן עני בעבורה אם היה עשיר והלכה כרבי יהודה:

משנה יג

כבר ביאר בתוספתא נזרק דם על אחד מהם ומת אחד מהמצורעים רצה לומר דם מאחת משתי חטאות שנתערבו זו שאלו אנשי אלכסנדריא את רבי יהושע ואמר להם להביא חטאת בהמה אינו יכול שאין חטאת בהמה באה על הספק ולהביא חטאת העוף אינו יכול שהעשיר שהביא קרבן עני לא יצא וכיצד יעשה יכתוב נכסיו לאחר ויביא קרבן עני ונמצא עני ומביא חטאת העוף אמר להן ר' יהושע עכשיו שאלתם דבר חכמה וממה שיתבאר אותו בכאן עד שישלים כוונת המסכתא שטהרת מצורע הראשון ר"ל אשר תעשה בעת הסרת נגע הצרעת בשתי צפרים ועץ ארז ואזוב שהיא נוהגת בפני הבית ושלא בפני הבית בארץ ובחוצה לארץ לפי שאין לה קשר בדבר מזה ויטהר המצורע בו וישאר מחוסר כפורים כמו הזבים והזבות והיולדות אשר בזמננו ליום אשר טהרו הם מחוסרי כפרה ולשון התוספתא שטהרת מצורע בארץ ובחו"ל ושם גם כן אמרו הכל כשרים לטהר את המצורע אפילו זב אפי' טמא מת וכשם שמצוה לטהרו כך מצוה לטמאו וכהן שטמאו מצוה עליו לטהרו שנאמר לטהרו או לטמאו ושם נאמר ג"כ שמצורע מטהר ושהוא כאשר יעמוד בתגלחת שניה לפי שהוא דוחה בו מצות לא תעשה אשר הוא גילוח הראש בכללו והזקן ולא הגיע לנו תכלית לפי שא"א בזמננו זה הבאת כפרה עד שיטהר מטומאת צרעת הטהרה השלמה אשר היא מפני תגלחת שניה ותכלית מה שנאמר יבוא עשה וידחה את לא תעשה כאשר (יקדים) [יקיים] העשה על השלימות וזה מקום ספק ועיון ובספרא אמר רבי יהודה שבתי היה והלכתי אחר רבי טרפון לביתו אמר לי יהודה בני תן לי סנדליי ונתתי לו ופשט ידו לחלון ונתן לי ממנה מקל ואמר לי יהודה בני בזו טהרתי שלשה מצורעים ולמדתי בו שבעה הלכות שהוא של בירות ובראשה טרף וארכה אמה ועביה כרביע כרע המטה אחד לשנים ושנים לד' ומזין ושונין ומשלשין ומטהרין בפני הבית ושלא בפני הבית ומטהרים בגבולין והנה לך ראיה בזה שרבי טרפון היה אחר החרבן והיה זה המעשה בחוצה לארץ לפי מה שהורה ספור המעשה: